

VIII. évfolyam, 2. szám, 2015

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Pénzügyi Hírlevél
VIII. évfolyam, 2. szám, 2015

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő
Lámfalusi Ibolya

Szerzők

Domán Csaba
doman.csaba@aki.gov.hu

Péter Krisztina
peter.krisztina@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-0984
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:
Mihók Zsolt
Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Területalapú támogatások	5
Vidékfejlesztési és halászati programok	6
Piaci és egyéb támogatások	8
Nemzeti támogatások.....	9
Kiegészítő táblák.....	11
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	12
Állattenyésztési támogatások.....	12
Szántóföldi növénytermesztők támogatása.....	14
A kertészeti ágazat támogatása.....	14
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban.....	14
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	16
Az egyéni vállalkozások hitelállománya	16
A társas vállalkozások hitelállománya.....	19
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban	23
MFB-hitelprogramok.....	24
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel	26
Költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok.....	27
Növekedési Hitelprogram (NHP)	29
Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban.....	32
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása	35
EU-referenciakamatláb	35
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	37
Ágazati csódráták	39
Kiegészítő táblák.....	40
1. számú melléklet.....	41

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

A Magyarország uniós csatlakozását követő első hétéves programozási időszak 2013-ban lezárult, azonban az n+2 év szabály értelmében a kötelezettségvállalási keret-előirányzatokat 2015 végéig kell kifizetni. Emellett a 2014-től indult új időszak programjainak forrásai is lehetőséget kínálnak az új célkitűzések támogatására.

Agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra 2015-ben 791,8 milliárd forint áll rendelkezésre a költségvetésben. Az első negyedév során 260,6 milliárd forintot

használtak fel uniós és hazai forrásokból, tehát a keretösszeg 32,9 százaléka már eljutott a gazdálkodókhoz (1. táblázat).

A kifizetések kétharmadát tették ki a közvetlen termelői támogatások, ami a SAPS kifizetési rendjéből adódik. A vidékfejlesztési intézkedésekhez és a Halászati Operatív Programhoz kapcsolódott a folyósított összeg 23,4 százaléka, a nemzeti támogatások aránya 8,2 százalék volt, a piaci és egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatásoké pedig 1,7 százalék.

1. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások teljesülése

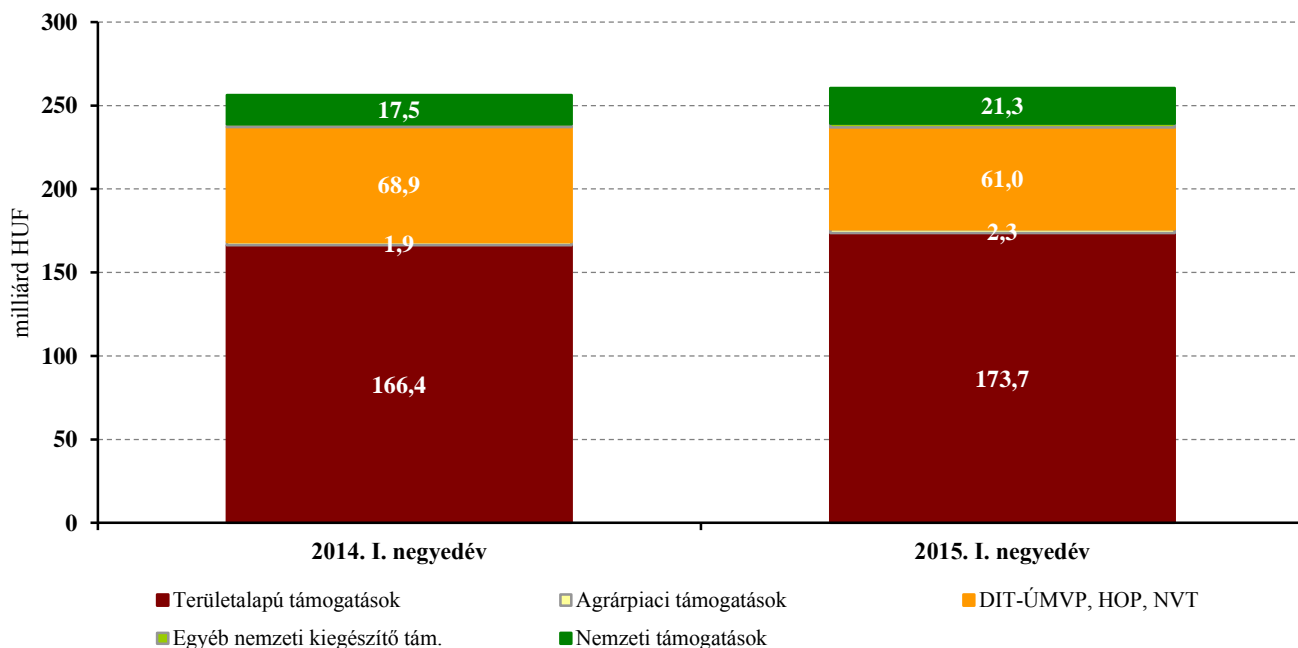
Jogcím	millió HUF		
	Eredeti előirányzat	I. negyedévi kifizetés	Előirányzat felhasználása (százalék)
I. SAPS és a hozzá kapcsolódó elkülönített és különleges támogatások	364 280	173 705	47,7
II. Vidékfejlesztési támogatások és HOP	302 469	61 020	20,2
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (korábban Új Magyarország Vidékfejlesztési Program)	239 132	60 758	25,4
<i>I. tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása</i>	121 875	26 629	21,8
<i>II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése</i>	38 322	15 928	41,6
<i>III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése</i>	45 501	9 901	21,8
<i>IV. tengely: Leader intézkedések</i>	25 129	6 341	25,2
<i>Technikai segítségnyújtás</i>	8 305	1 958	23,6
Halászati Operatív Program	3 267	262	8,0
Új Vidékfejlesztési Program	59 284	–	0,0
Új HOP	786	–	0,0
III. Piaci és egyéb támogatások	35 036	4 535	12,9
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	9 758	2 263	23,2
Agrárpiaci támogatások	25 278	2 273	9,0
Belpiaci intézkedések	25 278	2 273	9,0
<i>Ebből: Borászati ágazat támogatása</i>	–	850	–
Külpiaci intézkedések	0	0	–
Intervenciós költségek	0	0	–
IV. Nemzeti támogatások	90 021	21 309	23,7
Agrártámogatások mindösszesen	791 805	260 569	32,9

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A 2015-ben folyósított agrártámogatások összege nem tér el jelentős mértékben az előző év azonos időszakában kifizetett összegtől. A vidékfejlesztési programokra 11,4 százalékkal, 7,8 milliárd forinttal jutott kevesebb az egy évvel korábbihoz képest, míg a területalapú támogatások, a nemzeti támogatások (figyelembe

véve a 2014. első negyedében még odasorolt jogcímekeket), az agrárpiaci támogatások, valamint az egyéb nemzeti kiegészítő támogatások összege meghaladta az előző évit (1. ábra).

1. ábra: Agrártámogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2014 és 2015

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A nemzeti támogatások között 2014-ban még szerepeltek olyan jogcímek 6,9 milliárd forint értékben, melyek nem kimondottan termelői támogatások (nevezetesen Uniós programok árfolyam-különbözete, Egyéb EU által nem térített kiadások, KKV hitelezési program RKI visszafizetés), 2015-ben azonban már nem lettek odasorolva. A területalapú támogatások 2014. évi összege nem egyezik a Pénzügyi Hírlevél tavalyi számában megjelent összeggel, mert a 2015. évi adatok más szemléletben készültek és ennek megfelelően a bázis időszaki adatok is átszámításra kerültek.

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások 791,8 milliárd forintos éves keretének 28,9 százaléka származik a nemzeti költségvetésből, 71,1 százalékat uniós források fedezik (2. táblázat). Az első negyedévi 260,6 mil-

liárd forint kifizetésnek 15,1 százalékat a központi költségvetés, 84,9 százalékat pedig az EU pénzügyi alapjai biztosították. Az uniós társfinanszírozású programok keretében megvalósult támogatások 28,4 százalékat nemzeti, 71,6 százalékat közösségi források fedezték.

2. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2015

Forrás	millió HUF					
	2015. évi eredeti előirányzat			2015. I. negyedévi kifizetés		
	Összesen	EU	Nemzeti	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	90 021	–	90 021	21 309	–	21 309
EU-társfinanszírozású támogatások	312 226	173 632	138 594	63 282	45 288	17 994
Közvetlen EU-kifizetések	389 558	389 558	–	175 978	175 978	–
Összesen	791 805	563 190	228 615	260 569	221 266	39 303

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Területalapú támogatások

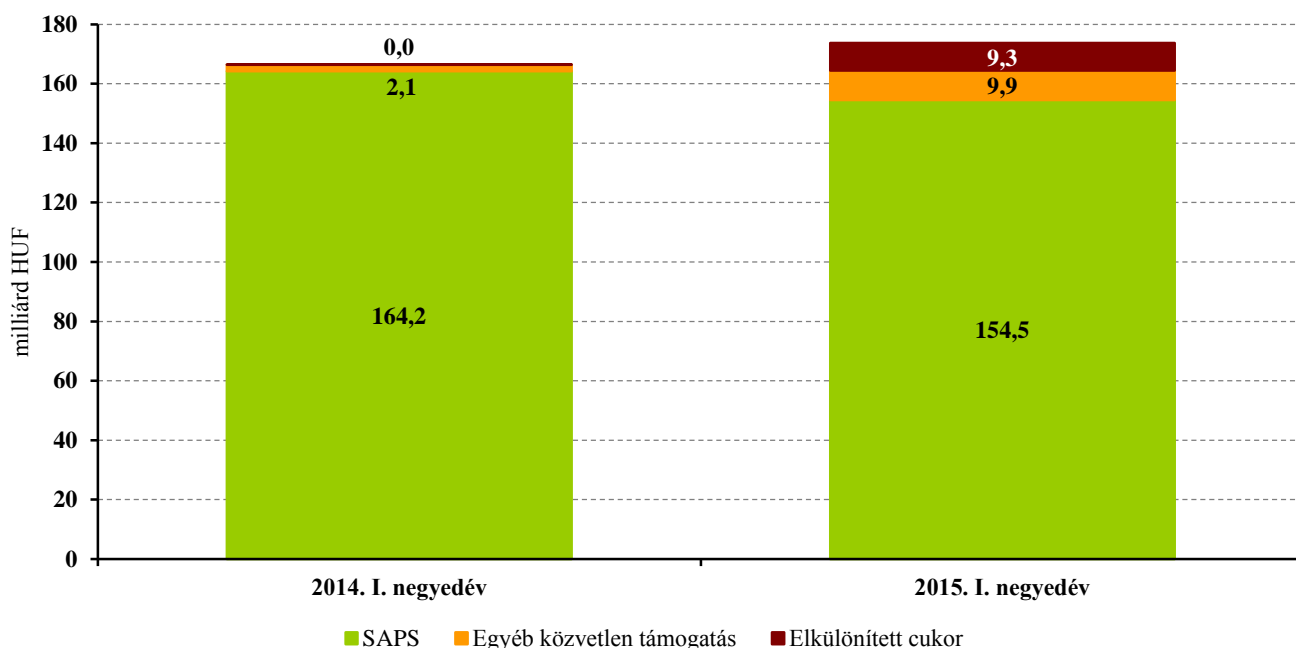
A költségvetésen kívüli támogatások között összegükben az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból (EMGA) finanszírozott területalapú támogatások dominálnak. Az egységes területalapú támogatás (SAPS) 2020 végéig megmarad, ehhez adódik a zöldítési komponens. Magyarország él a pillérek közötti rugalmasság lehetőségével: a vidékfejlesztési (II.) pillérből évi 15 százalékot csoportosít át a közvetlen támogatásokhoz (I. pillér).

Az EU által 2015-ben folyósított 173,7 milliárd forint közvetlen termelői támogatásból a legtöbb kifizetés, 154,5 milliárd forint az egységes területalapú támogatás (SAPS) keretében történt, ami a 2014. évi SAPS-keretet

terheli. Az EMGA gazdasági év ugyanis októbertől júniusig tart, a SAPS-keret első részét még adott tárgyévben kifizetik október 16. után, a második részlet áthúzódik a következő naptári évre. (2. ábra).

A 73/2009/EK rendelet 68. cikkének felhatalmazása alapján Magyarország jogosult arra, hogy a SAPS-hoz kapcsolódóan különleges és elkülönített, valamint szerkezetátalakítási támogatásokat nyújtson. A különleges tejtámogatás kivételével, ahol a SAPS-hoz hasonlóan a tárgyévben előleg kifizetésére van lehetőség, a különleges és elkülönített, valamint szerkezetátalakítási támogatások kifizetése a tárgyévet követő évben valósul meg, így a 2015. évi kifizetések a 2014. évi kérelmekhez kapcsolódtak (6. táblázat).

2. ábra: Területalapú támogatások teljesülése

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A területalapú támogatások 2014. évi összege nem egyezik a Pénzügyi Hírlével tavalyi számában megjelent összeggel, mert a 2015. évi adatok más szemléletben készültek és ennek megfelelően a bázis időszaki adatok is átszámításra kerültek.

Vidékfejlesztési és halászati programok

Az uniós társfinanszírozással megvalósuló vidékfejlesztési és halászati programokra 2015-ben 302,5 milliárd forint lett elkülönítve. Az első negyedévben a keret 20,2 százalékát, 61,0 milliárd forintot használtak fel, melynek 99,6 százaléka a Darányi Ignác Terv (korábban ÚMVP) intézkedéseire nyújtott fedezetet (3. táblázat).

A DIT-ÚMVP keretében az EMVA társfinanszírozásával 60,8 milliárd forint kifizetése történt meg március végéig, melyből 15,7 milliárd forint volt a nemzeti,

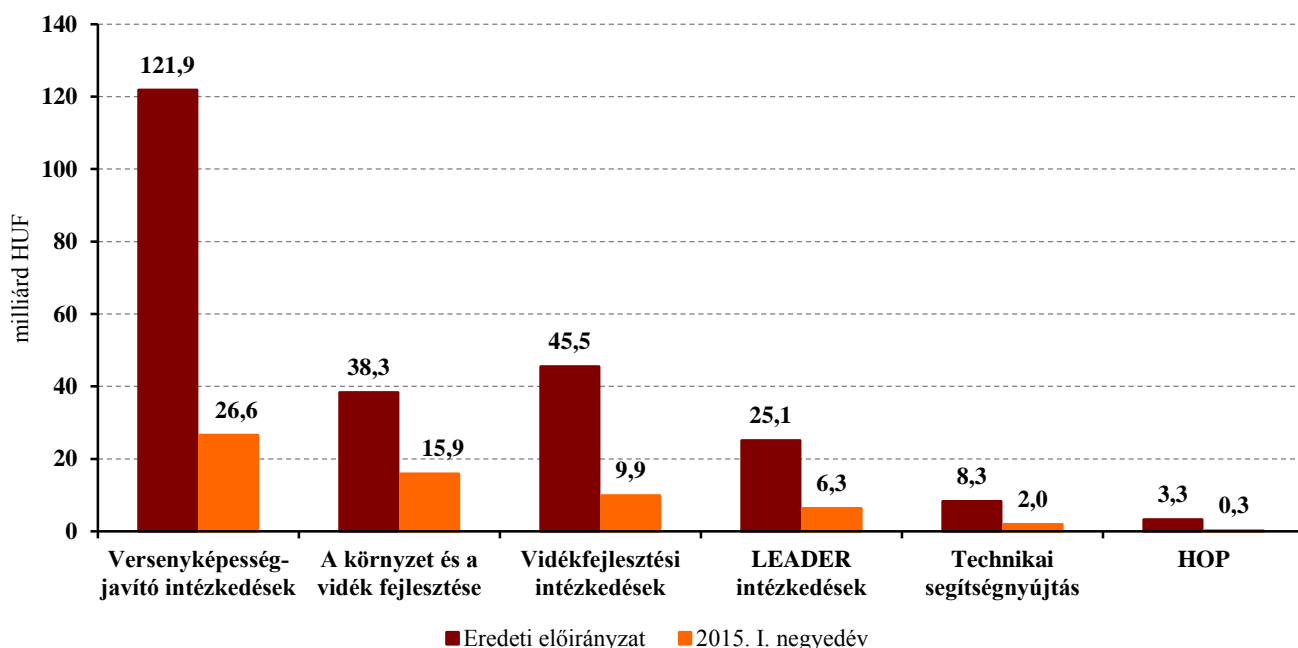
45,1 milliárd forint az uniós forrás. Az intézkedéscsoportokon belül meghatározó volt az I. és II. tengely aránya (43,8 és 26,2 százalék). Az I. tengely agrárágazat versenyképességét javító beruházási támogatásai közül a Fiala mezőgazdasági termelők számára nyújtandó támogatás és az Állattartó telepek korszerűsítése támogatások összege volt a legjelentősebb. A II. tengely nyújt keretet a környezet és vidék fejlesztése céljából hosszabb időszakot átfogó területalapú támogatásokra, melyek 64,6 százaléka az Agrár-környezetgazdálkodás jogcímhez kapcsolódott.

3. táblázat: **Vidékfejlesztési és halászati támogatások teljesülése, 2015**

	millió HUF		
Jogcím	Eredeti előirányzat	I. negyedévi kifizetés	Eredeti előirányzat felhasználása (százalék)
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (korábban Új Magyarország Vidékfejlesztési Program)	239 132	60 758	25,4
I. tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása	121 875	26 629	21,8
II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése	38 322	15 928	41,6
III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése	45 501	9 901	21,8
IV. tengely: Leader intézkedések	25 129	6 341	25,2
Technikai segítségnyújtás	8 305	1 958	23,6
Halászati Operatív Program	3 267	262	8,0
Új Vidékfejlesztési Program	59 284	–	–
Új HOP	786	–	–
EU-társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati programok összesen	302 469	61 020	20,2

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

3. ábra: Darányi Ignác Terv-Új Magyarország Vidékfejlesztési Program kifizetései, 2015

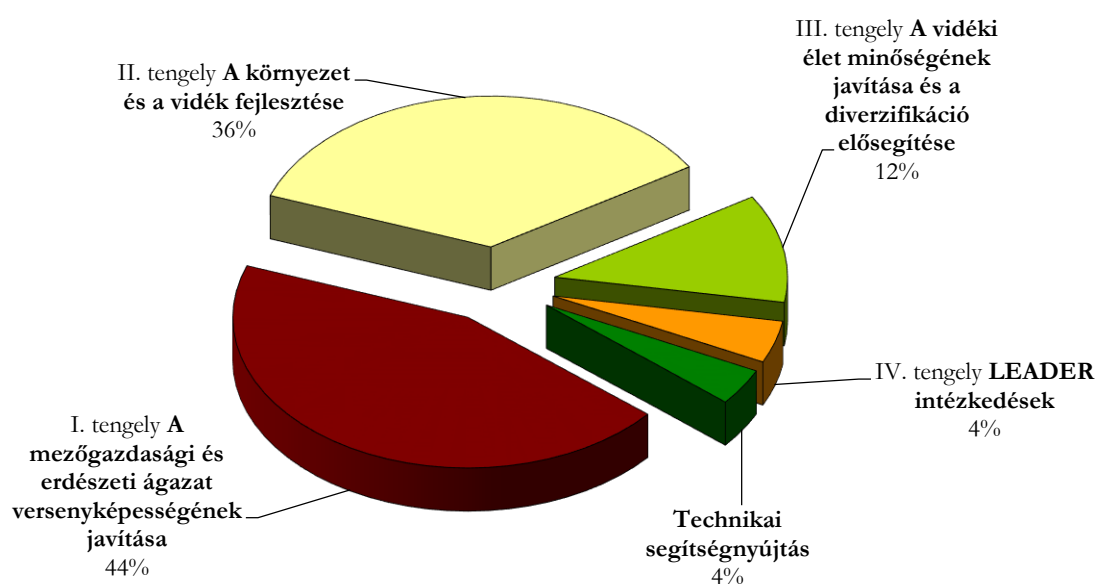

Forrás: FM és MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A DIT-ÚMVP intézkedéseire 2007–2013 között rendelkezésre álló teljes forrásnak 2015. március 31-ig 93,5 százalékát használták fel, 1373,4 milliárd forint értékben. Az uniós szabályozás értelmében a lekötések kifizetése a 2013. évet követően még további két évig lehetséges.

A DIT-ÚMVP eddigi összes kifizetésének negy-ötöde az I. és II. tengelyhez kapcsolódott: 44,4 százaléka szolgálta a mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítását, 35,5 százaléka pedig a környezet és vidék fejlesztésére irányult (4. ábra).

4. ábra: DIT-ÚMVP-kifizetések tengelyenként, kumulált adatok 2007–2015

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Piaci és egyéb támogatások

A közvetlen támogatási jogcímek közé tartoznak az agrárpiaci támogatások (belpiaci, külpiaci és intervenció támogatások), melyből a belpiaci támogatások egy részéhez (például Igyál Tejet Program, Iskolagyümölcs Program, Méhészeti Nemzeti Program stb.) kötelezően kapcsolódik nemzeti kiegészítés.

Agrárpiaci támogatásokra 2015-ben 25,3 milliárd forint lett elkülönítve, ebből 2,3 milliárd forinthez jutottak a gazdák az első negyedévben. A belpiaci intézkedések keretében a borászati ágazat 850 millió forint támogatásban részesült. Az ágazat támogatása ötéves

nemzeti program keretében valósul meg az Európai Unió közös piacszerkezése alapján. Kiadásait teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garancia Alap fedezi.

A nemzeti kiegészítő támogatással működő programok keretében kifizetett 3,5 milliárd forintból 1,2 milliárd forint származott uniós forrásból, amelyet hazai költségvetésből 2,3 milliárd forint egészített ki (4. táblázat).

4. táblázat: **Piaci és egyéb támogatások, 2015**

	millió HUF	
Jogcím	Eredeti előirányzat	2015. I. negyedév
Agrárpiaci támogatások	25 278	2 273
Belpiaci intézkedések		2 273
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós része		1 230
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>		99
<i>Iskolatej program</i>		172
<i>Iskolagyümölcs program</i>		337
<i>Egyes speciális szövetkezők támogatása</i>		348
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>		274
Cukorilleték kiegyenlítő kamat		193
Borászati ágazat támogatása		850
Külpiaci intézkedések		0
Intervenció költségek		0
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része	9 758	2 263
Magyar Méhészeti Nemzeti Program		99
Iskolatej program		794
Iskolagyümölcs program		313
Egyes speciális szövetkezők támogatása		899
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása		159
Összesen	35 036	4 536

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Nemzeti támogatások

A kormány 2014-ben elfogadta a Több munkahelyet a mezőgazdaságban programot, melyet 2015-ben kezdtek meghirdetni. A program kiemelten kívánja támogatni az állattenyésztést, a zöldség- és gyümölcsstermesztést, valamint a vetőmag-előállítását. A program keretében 2015-től kezdődően a nemzeti költségvetésből jelentős többletforrásokat biztosít az állattenyésztési ágazatok részére, az alábbi intézkedéseken keresztül: az átmeneti nemzeti támogatás (ÁNT) a korábban forráshiány miatt évente fokozatosan csökkenő tej, hízott bika, szarvasmarha extenzifikáció és anyajuh támogatásokra 2015-ben a közösségi jogszabályok szerint nyújtható lehető legmagasabb nemzeti forrásokat biztosítja. A sertés- és baromfiágazatban, ahol nincs lehetőség erőteljes piaci beavatkozásokra, kiemelt szerepe van a nemzeti hatáskörben nyújtható támogatásoknak. Ezek közül a mindkét ágazatot érintő állatjóléti támogatások a legjelentősebbek, mivel ezek közvetlenül és hatékonyan segítik az állattartókat. Az elmúlt években jelentős túligénylés keletkezett, ezért 2015-től kezdődően a valós igényeket kielégítő keretösszeggel tervezi a tárca a

támogatás meghirdetését. Ez a sertés és anyakoca állatjóléti támogatás esetében összesen 8,5 milliárd, a baromfi állatjóléti támogatás esetében 11 milliárd forintos forrást jelent. A program keretében az egyes állatbetegségek megelőzésére és leküzdésére (8,5 milliárd forint), valamint az állati hulla elszállítására és ártalmatlanítására (3,6 milliárd forint) is jelentős többletforrásokat biztosít a tárca.

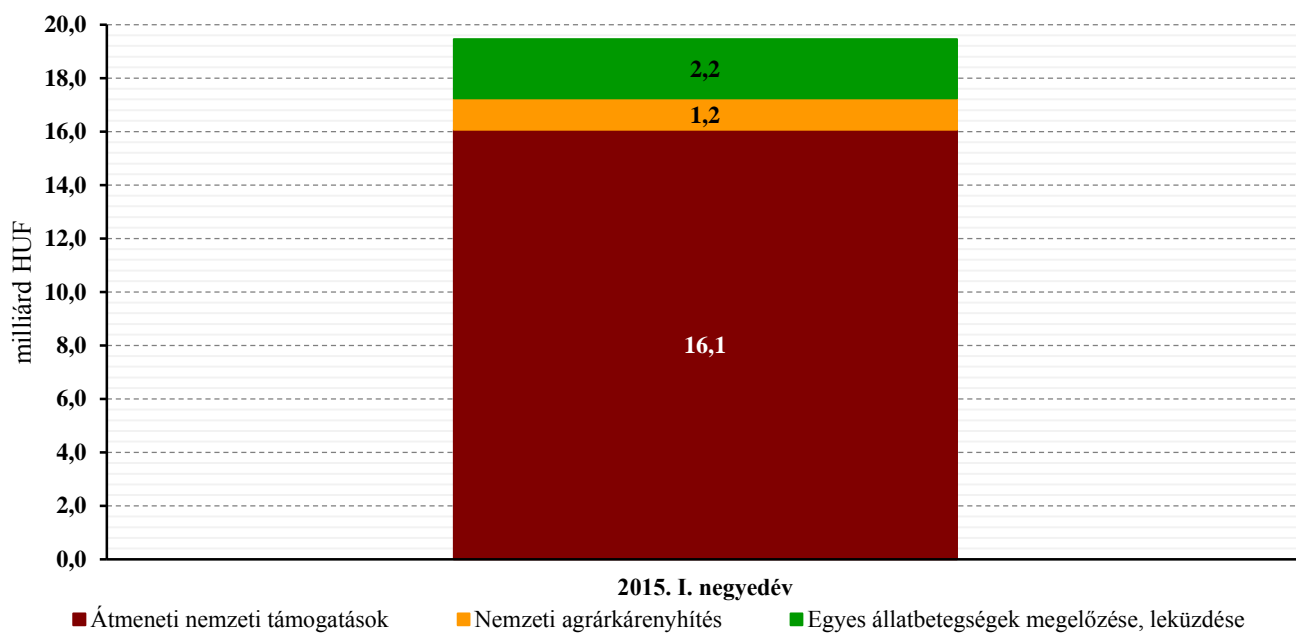
A nemzeti támogatások címén 2015-ben rendelkezésre álló 90,0 milliárd forint mintegy negyedét fizették ki az első negyedév során. (5. táblázat). A nemzeti forrásból finanszírozott támogatások jelentős hányadát tették ki a Folyó kiadások és jövedelemtámogatások. Ezen belül meghatározó volt az uniós finanszírozású közvetlen támogatásokhoz kapcsolódó átmeneti nemzeti támogatás (ÁNT), amely a kiegészítő nemzeti támogatást (top-up) váltotta fel. Az átmeneti nemzeti támogatások összege az anyakecske- és anyajuhtartás de minimis támogatásokkal együtt 16,1 milliárd forint volt (6. táblázat).

5. táblázat: **Nemzeti támogatások teljesülése, 2015**

Jogcím	millió HUF	
	Eredeti előirányzat	2015. I. negyedév
Folyó kiadások és jövedelemtámogatások	77 731	19 715
<i>ebből: Átmeneti nemzeti támogatások</i>	<i>36 000</i>	<i>16 067</i>
<i>Állatjóléti támogatások</i>	<i>19 500</i>	<i>50</i>
<i>Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése</i>	<i>8 500</i>	<i>2 207</i>
<i>Állati hulla elszállítási és ártalmatlanítási támogatása</i>	<i>3 600</i>	<i>523</i>
<i>Cukorrépa-termelők nemzeti kiegészítő támogatása</i>	–	3
<i>Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)</i>	–	115
<i>Biztosítási díjtámogatás a mezőgazdaságban</i>	–	2
<i>Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díjtámogatása</i>	–	360
<i>Mezei őrszolgálat</i>	–	147
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	1 400	–
Nemzeti agrárkárenyhítés	4 300	1 178
Tanyafejlesztés	1 415	258
Egyéb nemzeti támogatások	5 175	158
Nemzeti támogatások	90 021	21 309

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

5. ábra: A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2014 és 2015

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A nemzeti támogatások között 2014-ban még szerepeltek olyan jogcímek 6,9 milliárd forint értékben, melyek nem kimondottan termelői támogatások (nevezetesen Uniós programok árfolyam-különbözete, Egyéb EU által nem térített kiadások, Kkv-hitelezési program RKI visszafizetés), 2015-ben azonban már nem lettek odasorolva.

Kiegészítő táblák

6. táblázat: **Közvetlen és átmeneti nemzeti támogatások tárgyévi teljesülése részletesen**

Jogcím	2015. I. negyedév	millió HUF
Közvetlen támogatások		173 705,5
Egységes területalapú támogatás (SAPS)		154 509,0
Elkülönített cukor		9 308,0
Elkülönített zöldség-gyümölcs		1 117,1
Különleges tejtámogatás		226,1
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás		5,2
Kérődző-szerkezetátalakítás		67,3
Zöldség-, gyümölcs-, dohány-szerkezetátalakítás		8 472,6
ÁNT- Átmeneti nemzeti támogatások		16 066,7
Anyajuh-támogatás – termeléshez kötött		0,1
Anyajuhtartás-kiegészítő támogatás – termeléstől elválasztott		0,0
Anyatehén-támogatás – termeléshez kötött		2,0
Anyatehén-támogatás – termeléstől elválasztott		0,0
Anyajuh de minimis támogatás		4,2
Anyakecske de minimis támogatás		88,5
Húsmarhatartás-támogatás – termeléstől elválasztott		4 129,0
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – elválasztott		2 450,6
Tejtámogatás – termeléstől elválasztott		9 390,7
Burley dohány – termeléstől elválasztott		0,5
Szántóföldi – termeléshez kötött		1,2
Összesen		189 772,1

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

A fejezet célja bemutatni az egyes ágazatok részese-
dését a 2015. évi agrár- és vidékfejlesztési támogatások-
ból. Az állattenyésztésen belül a jogcímek
alágazatonkénti felosztása nem minden esetben volt
megvalósítható, ezért pontos arányokról nem beszélhe-
tünk. A kérdéses jogcímek a 7. táblázatban az egyéb

jogcímek között szerepelnek. Szintén több ágazatot
érint a SAPS támogatás, amelyből részesülhetnek szán-
tóterületek, állandó gyepterületek, állandó kultúrák,
konyhakertek, tehát a szántóföldi növénytermesztők
mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazatok is.

Állattenyésztési támogatások

Az állattenyésztés ágazatban gazdálkodók az első
negyedévben 21,2 milliárd forint agrár- és vidékfejlesz-
tési támogatásban részesültek, ami az összes támogatás
8,1 százaléka. A kifizetés 7,7 milliárd forinttal haladta
meg az előző évit. A Több munkahelyet a mezőgazda-
ságban program többletforrások biztosításával kiemel-
ten kívánja támogatni az állattenyésztést.

Az egyes alágazatokon belül jelentős összegű támo-
gatás jutott a szarvasmarhatartókhoz, 17,7 milliárd fo-
rint, melynek mintegy kétharmada a tejágazatot szol-
gálta. A legtöbb kifizetés a nemzeti tejtámogatás jogcí-
men történt, 9,4 milliárd forint. Ezenkívül társfinanszí-
rozás keretében EMVA tejágazat állatjóléti és iskolatej
programhoz kapcsolódó támogatást kaptak a gazdák, és
EU által közvetlenül folyósított különleges tejtámoga-
tást, összesen 1,7 milliárd forint értékben. A
húsmarhatenyésztők 6,6 milliárd forint átmeneti nem-
zeti támogatásban részesültek három jogcím keretében:

húsmarha-támogatás (hízott bika), anyatehén-támoga-
tás és extenzifikációs támogatás (bizonyos állatsűrűség-
hez kapcsolódva, az EU-szabályozásnak megfelelően).

A sertéságazat az uniós forrásokból nem részesül, tá-
mogatása teljes egészében a hazai költségvetésből való-
sul meg. A sertésenyésztők részére 35,7 millió forintot
folyósítottak az első három hónapban állatjóléti támo-
gatások jogcímen a 2014. évhez kapcsolódóan.

A baromfiágazatban állatjóléti támogatás jogcímen a
2014. évi igényekhez kapcsolódva történt 14,4 millió
forint kifizetés nemzeti forrásból. Szintén nemzeti for-
rásból 373,3 millió forint értékben vettek igénybe támo-
gatott állat-egészségügyi szolgáltatásokat a gazdák.
A juh- és kecskeágazat 92,7 millió forint átmeneti nem-
zeti támogatásban részesült, valamint uniós forrás nyúj-
tott keretet kérődző-szerkezetátalakítás jogcímre (7.
táblázat).

7. táblázat: Az állattartóknak folyósított támogatások, 2015

	millió HUF
Jogcím	2015. I. negyedév
Szarvasmarha	17 669,2
Tejágazat	11 087,6
EMVA – Tejágazat állatjólét	505,0
Nemzeti tejtámogatás	9 390,7
Iskolatej program	965,8
Különleges tejtámogatás	226,1
Húsmarhatartás	6 581,5
Anyatehén-termeléshez kötött	2,0
Húsmarha-termeléstől elválasztott	4 129,0
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása	2 450,6
Sertés	35,7
Állatjóléti támogatás	35,7
Baromfi	387,7
Állatjóléti támogatás	14,4
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfi	373,3
Juhok, kecskék	92,7
Anyajuh-támogatás	0,1
Anyajuh de minimis támogatás	4,2
Anyakecske de minimis támogatás	88,5
Egyéb jogcímek	3 014,5
Kérődző-szerkezetátalakítás	67,3
Állattenyésztési feladatok	157,9
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – egyéb (baromfin kívül)	1 833,5
Állati hulla elszállítási és ártalmatlanítási támogatás	523,0
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	432,9
Összesen	21 199,9

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

A szántóföldi növénytermesztők részére folyósított támogatások meghatározó része közvetlen uniós támogatás volt. A legjelentősebb ezek közül a SAPS támogatás, amelynek összege 154,5 milliárd forint volt. A dohánytermesztők szerkezetátalakítás címén részesültek uniós forrásból. Nemzeti forrásból 2,7 millió forint

nemzeti kiegészítő támogatást fizettek ki a cukorrépa-termelők részére. Ezen túlmenően mezőgazdasági gépbeszerzéshez és öntözéshez is kaptak támogatást a növénytermesztők (8. táblázat).

8. táblázat: A szántóföldi növénytermesztőknek folyósított támogatások, 2015

Jogcím	2015. I. negyedév
SAPS	154 509,0
Elkülönített cukor	9 308,0
Burley dohány – termeléstől elválasztott	0,5
Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás	8 472,6
Cukorrépa-termelők nemzeti kiegészítő támogatása	2,7
EMVA – szárítók támogatása	23,5
Összesen	172 316,3

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A SAPS kifizetésekből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazatok is részesültek, az alágazatok közötti megosztás nem állt módunkban. A dohány-szerkezetátalakítás a zöldség- és gyümölcs-szerkezetátalakítást is magába foglalja, megbontani nem tudtuk. A 172,3 milliárd forintot felül a szántóföldi növénytermesztők az EMVA keretében gépbeszerzésre és öntözésre is kaptak támogatást, pontos adatunk erre vonatkozóan nincs.

A kertészeti ágazat támogatása

A kertészeti ágazatban 2015 első negyedévében nyújtott támogatások összege 5,3 milliárd forint volt, melynek jelentős része társfinanszírozásban valósult meg. Ebből beruházásokra 2,3 milliárd forintot vettek

igénybe a termelők. A társfinanszírozás mellett közvetlen uniós támogatásban is részesült az ágazat, SAPS, területalapú támogatásokhoz kapcsolódó elkülönített zöldség-gyümölcs és zöldség-gyümölcs szerkezetátalakítás jogcímeiken (9. táblázat).

9. táblázat: A kertészet ágazat részére folyósított támogatások, 2015

Jogcím	2015. I. negyedév
Egyes speciális szövetkezesek támogatása	1 246,8
Iskolagyümölcs program	650,5
EMVA – Kertészet korszerűsítése	361,2
EMVA – Kertészeti gépek, technológiai berendezések beszerzéséhez nyújtandó támogatás	1 842,5
EMVA – Kertészeti ültetvények korszerűsítése, létesítése	106,6
EMVA – Gyümölcs- és kertészeti ültetvények korszerűsítése, létesítése	14,2
EMVA – Ültetvények korszerűsítése, telepítése	4,6
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített zöldség-gyümölcs	1 117,1
Zöldség-gyümölcs szerkezetátalakítás	
Összesen	5 343,5

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A zöldség-, gyümölcs- és dohány-szerkezetátalakítás jogcímet nem állt módunkban megosztani az alágazatok között.

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

A mezőgazdasági kockázatkezelés 2012. január 1-jétől két pilléren nyugvó rendszer keretében valósul meg. Az I. pillér az agrárkár-enyhítési rendszer, amely a törvényben meghatározott területméret feletti termelők számára kötelező érvényű. Az agrárkár-megállapító szerv a mezőgazdasági termelőknél a mezőgazdasági káresemények miatt 2,4 milliárd forint hozamértékcsökkenést igazolt. A vonatkozó jogszabály alapján ezen összeg legfeljebb 80 százaléka fizethető ki a termelőknek, úgy, hogy a piaci biztosítással nem rendelkező termelők részére a kifizethető összeget 50 százalékkal csökkenteni kell. Fentiek alapján tehát az MVH által jóváhagyott, részben jóváhagyott kérelmek figyelembevételével a 2014. kárenyhítési évi károk kompenzálására 1199 millió forintot lehetett kifizetni kárenyhítő juttatás címén, visszaosztás nem volt. A 2014. kár-

enyhítési évben az agrárkár-enyhítési rendszer által kezelt károk közül az aszály, valamint a jégeső okozta a legsúlyosabb károkat (10. táblázat).

A 2015. év első három hónapjában a 2014. kárenyhítési év kárainak kompenzálására, valamint az előző évek áthúzódó kifizetéseire (például: fellebbezések) 1178 millió forintot fizettek ki.

A II. pillér a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás, amely a termelők számára önkéntesen választható, a törvényben előírt veszélynemekre vonatkozóan. A vonatkozó uniós jogszabályok alapján a biztosítási díjak legfeljebb 65 százaléka finanszírozható úgy, hogy ennek 75 százaléka uniós (a közvetlen támogatásokon belül), 25 százaléka hazai forrásból történik. Az első negyedév során 1,8 millió forint kifizetés valósult meg hazai forrásból, 5,2 millió forint pedig uniós forrásból (11. táblázat).

10. táblázat: Az MVH által jóváhagyott, részben jóváhagyott kérelmek felosztása elemi káresemények szerint

Káresemény	Jóváhagyott összeg
Aszálykár	258
Belvíz	203
Tavaszi fagykár	187
Jégesőkár	257
Viharkár	194
Felhőszakadás	100
Összesen	1 199

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

11. táblázat: A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer állami kifizetései, 2015

Jogcím	2015. I. negyedév
Nemzeti agrárkár-enyhítés	1 177,9
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott nemzeti támogatás	1,8
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott uniós támogatás	5,2
Összesen	1 184,9

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

A nemzetgazdaság teljes hitelállománya az elmúlt közel egy évben elindult növekedési tendenciát megszakítva jelentős mértékben csökkent 2015 első negyedévében. Az előző negyedévhez képest 5,7 százalékkal, 6373,6 milliárd forintra mérséklődött az állomány értéke. Ebből az összegből a mezőgazdasági és az élelmiszer-ipari vállalkozások 5,6–5,8 százalékban részesedtek.

A Növekedési Hitelprogram (továbbiakban: NHP) II. szakaszában részt vevő hitelintézetek 660,0 milliárd

forint összegű szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB felé, amelyből 512,5 milliárd forintot folyósítottak¹. A mezőgazdasági szektor részesedése 2015 első negyedévében 24,5 százalék, míg az élelmiszeriparé 6,7 százalék volt a leszerződött hitelösszegekből.

Nemzetgazdasági szinten 2015 első negyedévében is tovább nőtt a forintalapú hitelek aránya, a negyedév végén a teljes hitelállomány 53,2 százalékát tették ki. A két kiemelt ágazatban ellentétes folyamatok mentek végbe a forint- és devizaalapú hitelek részesedése terén.

Az egyéni vállalkozások hitelállománya

Az agrárgazdaság egyéni gazdaságainak teljes hitelállománya 2015 első negyedévében 80,5 milliárd forint volt², amelyből 94,5 százalékot a mezőgazdaság, 5,5 százalékot pedig az élelmiszeripar egyéni gazdaságaihoz helyeztek ki.

A mezőgazdasági ágazat egyéni gazdaságaihoz kihelyezett 76,1 milliárd forint értékű hitel 83,0 százaléka éven túli, míg 17,0 százaléka éven belüli lejáratú volt. Az egyéni gazdaságoknál a hosszú lejáratú hiteleknek

csupán 3,4 százaléka, a rövid lejáratú hiteleknek pedig 2,1 százaléka volt devizaalapú (6. ábra), ezzel szemben a társas vállalkozásoknál ugyanezen arány 7,9 és 15,0 százalék volt az aktuális negyedévben.

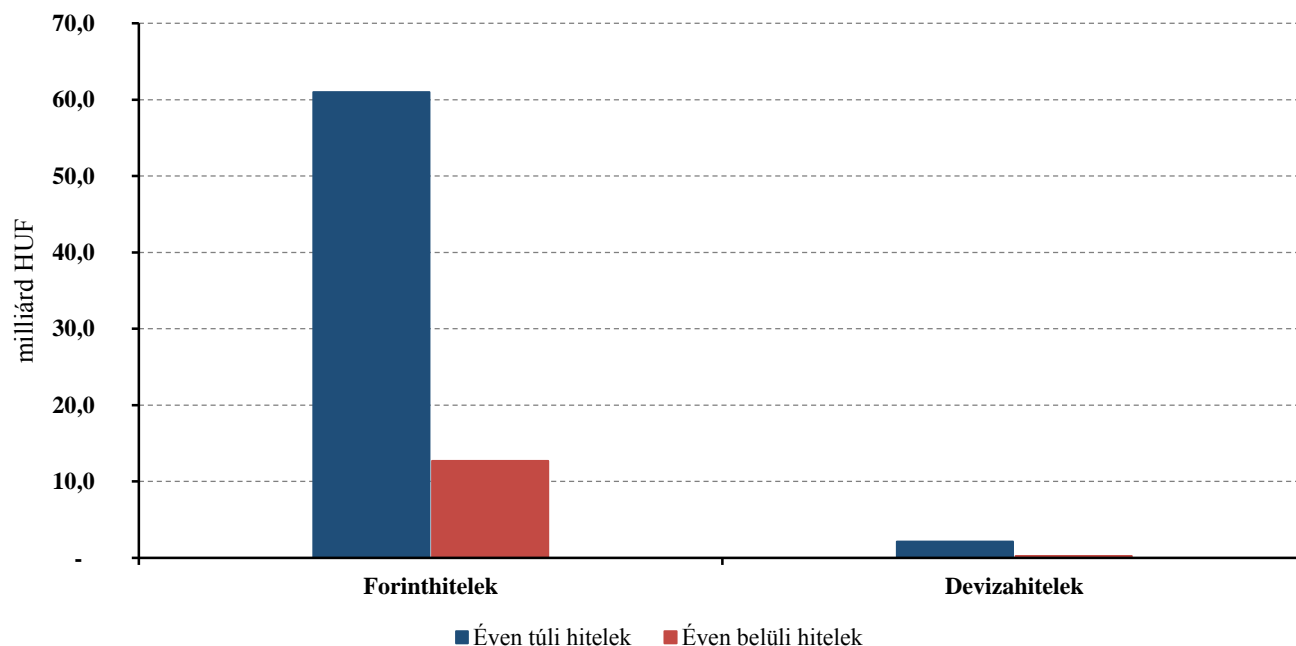
Az egyéni gazdaságokon belül az östermelők esetében 23,4 milliárd forint, az egyéni vállalkozásoknál pedig 52,7 milliárd forint volt a fennálló hitelállomány³ értéke az első negyedévben.

¹ Törlesztésekkel csökkentett, fennálló állomány.

² A hitelállomány értéke nem tartalmazza az egyéb be nem sorolt hiteleket (lombardhitel, szabad felhasználású, jelzálog-, személyi hitel, stb.), amelyek összértéke 2015 első negyedévében 7,3 milliárd forint volt.

³ Az östermelők esetében az egyéb hitelek értéke 4,3 milliárd forint, az egyéni vállalkozások esetében pedig 2,8 milliárd forint volt.

6. ábra: A mezőgazdasági egyéni vállalkozások hitelállománya lejáratil idő szerint

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdasági egyéni vállalkozásokon belül a legnagyobb hitelállománnyal a szántóföldi növénytermesztést folytató gazdaságok (47,9 milliárd forint) rendelkeztek 2015 első negyedében. Az állattenyésztéssel foglalkozó vállalkozások a teljes hitelállomány 17,0 százalékát, az egyéb tevékenységet folytató gazdaságok 14,4 százalékát, a kertészettel foglalkozók pedig csupán

5,6 százalékát vették igénybe.

Szinte mindegyik szakágazatban az éven túli hitelek domináltak, csupán a szarvasmarhatartással foglalkozó állattenyésztőknél, illetve a kertészeti szakágazat vállalkozásainál érte el vagy haladta meg a 20,0 százalékot az éven belüli hitelek részesedése (12. táblázat).

12. táblázat: A mezőgazdasági egyéni vállalkozások hitelállománya lejáratil idő szerint a kiemelt szakágazatokban

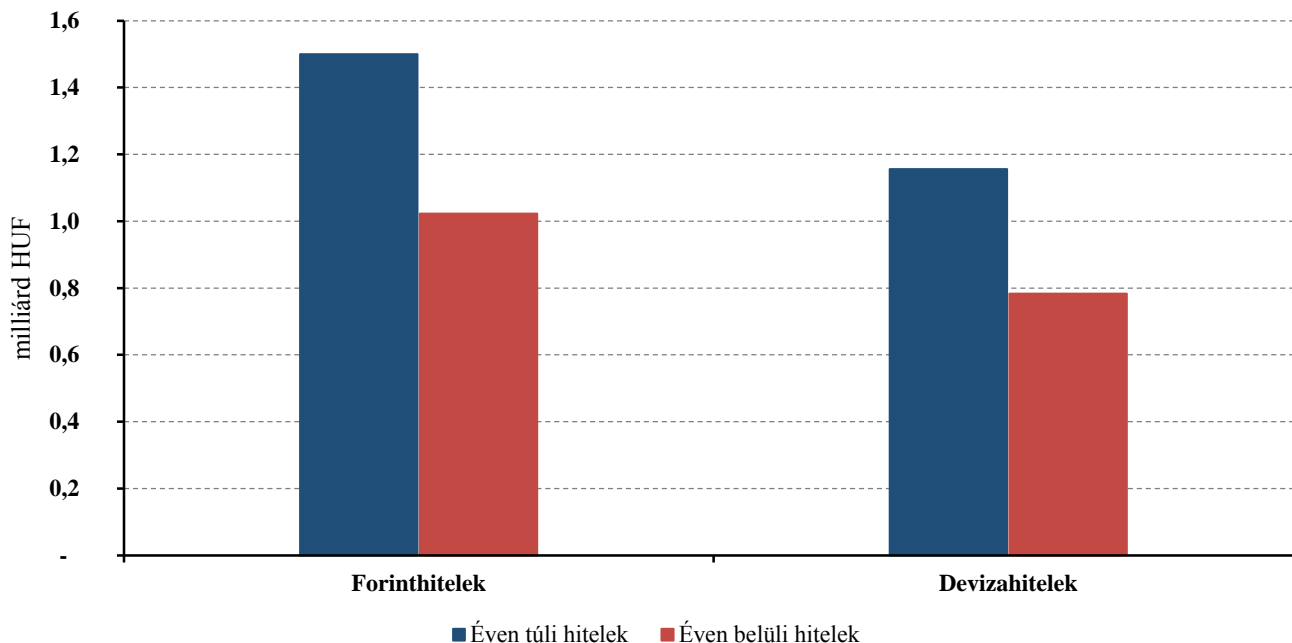
Szakágazat	Éven túli hitelek	Éven belüli hitelek	Összesen
Szántóföldi növénytermesztés	40,4	7,5	47,9
Állattenyésztés	10,5	2,4	12,9
ebből			
<i>baromfi</i>	3,4	0,8	4,2
<i>sertés</i>	2,5	0,5	3,0
<i>szarvasmarha</i>	3,1	0,8	3,9
Kertészet	3,4	0,9	4,2
Egyéb	8,9	2,1	11,0
Összesen	63,1	13,0	76,1

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az élelmiszer-ipari egyéni vállalkozások teljes hitelállománya 2015 első negyedévében 4,5 milliárd forint volt⁴, amelynek 59,5 százaléka éven túli lejáratú, 40,5

százaléka pedig éven belüli lejáratú volt (7. ábra). A devizakitettség igen magas (43,5 százalék) volt az aktuális negyedévben az egyéni vállalkozások körében.

7. ábra: Az élelmiszer-ipari egyéni vállalkozások hitelállománya lejáratú idő szerint

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

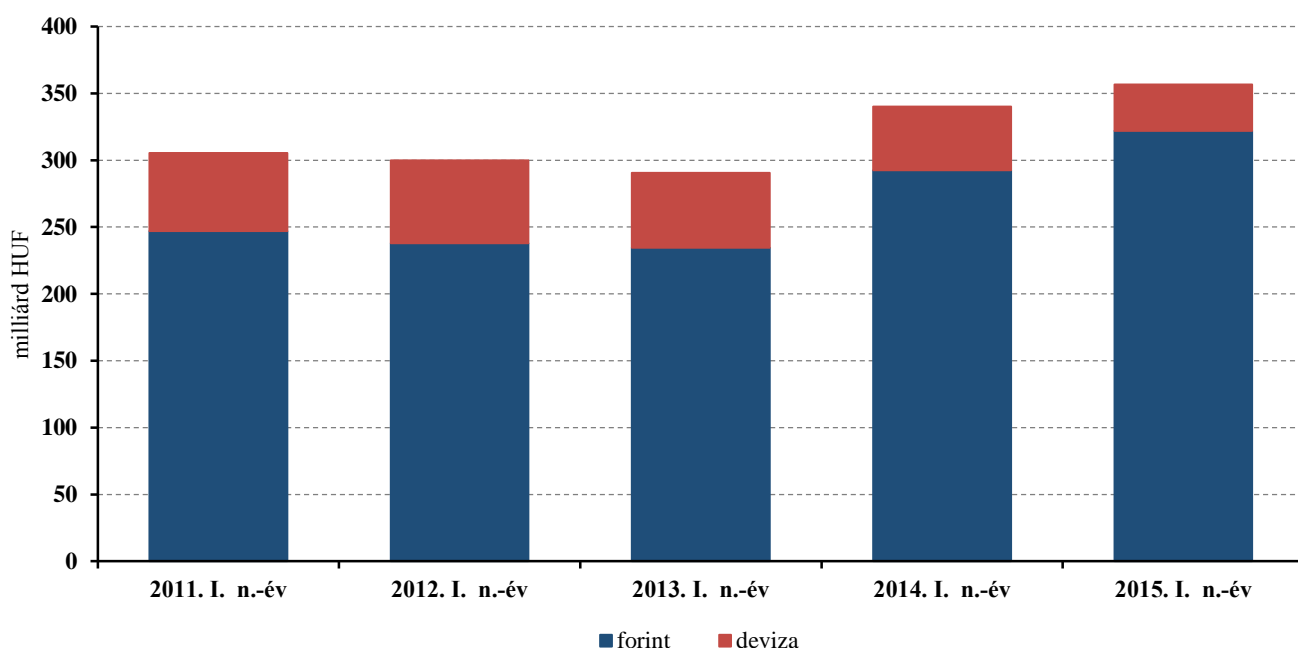
⁴ A hitelállomány értéke nem tartalmazza az egyéb be nem sorolt hiteleket (lombardhitel, szabad felhasználású, jelzálog-, személyi hitel, stb.), amelyek összértéke 2015 első negyedévében 0,2 milliárd forint volt.

A társas vállalkozások hitelállománya

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 2015 első negyedévében 16,6 milliárd forinttal, 356,7 milliárd forintra nőtt az előző év azonos időszakához képest. A növekedést alapvetően az MNB Növekedési Hitelprogramja, az európai uniós pályázatok ciklus végi felfutása, és ezek következtében a vállalkozá-

sok növekvő beruházási kedve eredményezte. A forint-hitelek értéke 10,0 százalékkal, 321,9 milliárd forintra emelkedett, míg a devizahitelek értéke 26,7 százalékkal, 34,9 milliárd forintra esett vissza egy év alatt. Így a mezőgazdasági társas vállalkozások devizakitettsége 9,8 százalékra süllyedt, amely kedvező hatással van az ágazat versenyképességére (8. ábra).

8. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

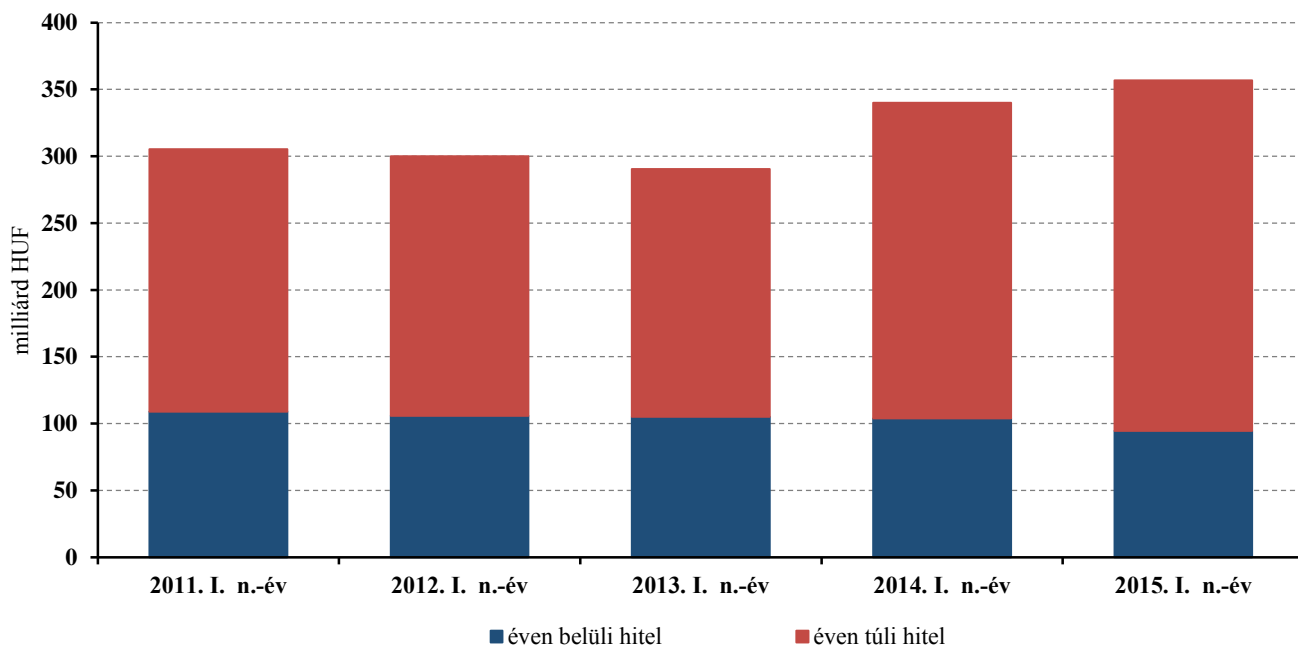

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdasági ágazat társas vállalkozásainál az éven túli hitelek állománya 10,9 százalékkal, 262,1 milliárd forintra nőtt az előző év azonos időszakához képest. Ennek eredményeképpen a teljes hitelállományon belül részesedésük 73,5 százalékra bővült. Az előző évhez viszonyított kedvező változást a forintalapú hitelek 16,8 százalékos növekedése okozta. A devizaalapú hitelek csökkenésének mértéke ezt nem tudta ellensúlyozni.

Az éven túli hitelek alakulásával ellentétben az éven belüli hitelek csökkenése folytatódott az aktuális negyedévben is, így az állomány értéke 100 milliárd forint alá esett. A csökkenéshez – előző év azonos időszaki bázison – a forintalapú hitelek 6,3 százalékos, illetve a devizaalapú hitelek 21,0 százalékos visszaesése járult hozzá (9. ábra).

9. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya lejáratú időszerint

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

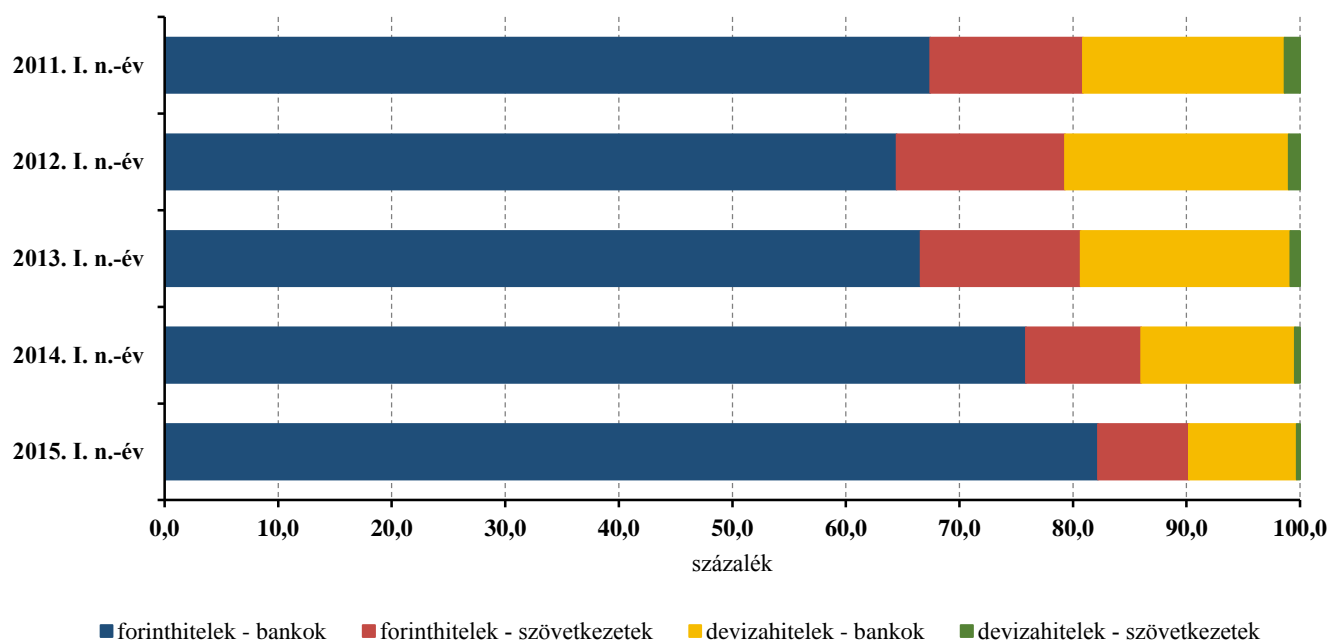
A bankok, szakosított hitelintézetek és a külföldi hitelintézetek által nyújtott hitelek (továbbiakban: banki hitelek) állománya az előző év azonos időszakához képest 7,6 százalékkal, 327,2 milliárd forintra nőtt. A növekedést a banki forintalapú hitelek 13,7 százalékos bővülése eredményezte.

A mezőgazdaságban a szövetkezeti hitelek állományának mérséklődése az aktuális negyedévben is folytatódott. Az előző év azonos időszakához képest az állomány értéke 18,1 százalékkal, 29,5 milliárd forintra

csökkent. Így a szövetkezeti hitelek részesedése a teljes hitelállományból az előző év második felére jellemző 10 százalék alatt maradt (10. ábra).

Össességében megállapítható, hogy a bankok jobban ki tudják használni az NHP-t, illetve a szövetkezetek részesedése lassan megközelíti a hazánk Európai Unióhoz való csatlakozása előtti időszakra jellemző arányt.

10. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

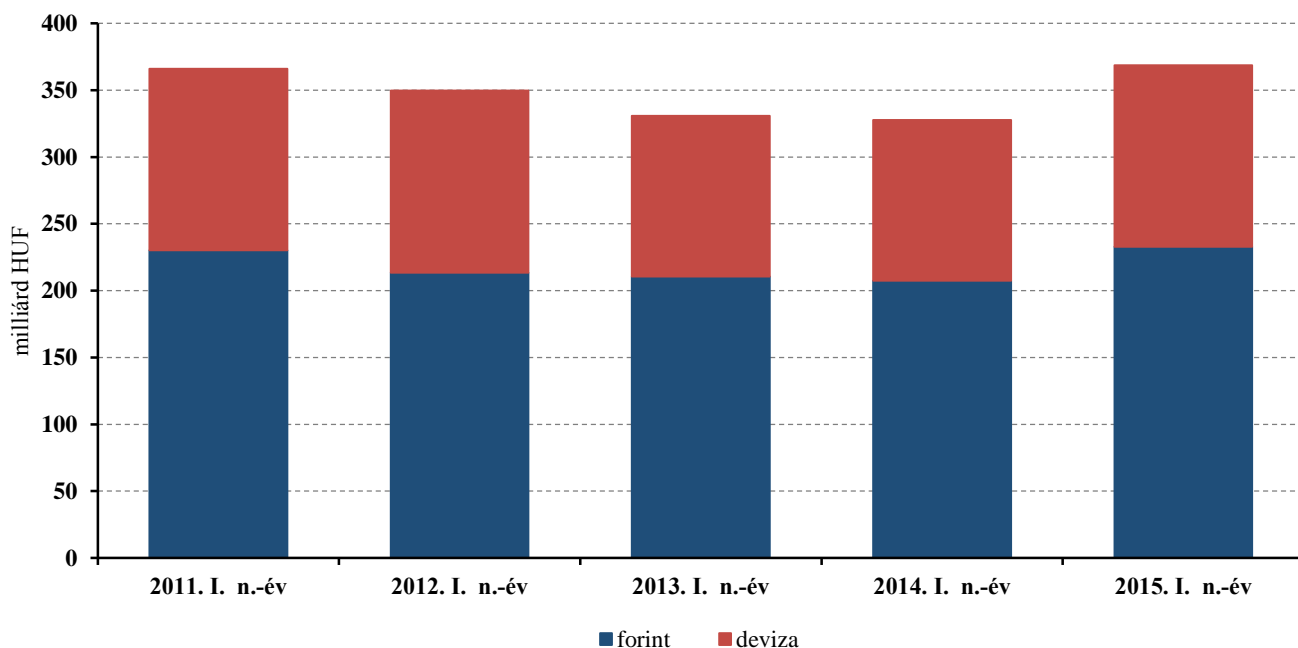

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdasági társas vállalkozásokhoz hasonlóan az élelmiszer-ipari társas vállalkozások hitelállománya is nőtt az előző év első negyedéhez képest. Ennek eredményeképpen az aktuális negyedév végén 368,6 milliárd forint volt az állomány értéke, ami 12,5 százalékos bővülést jelentett.

Egy év viszonylatában jelentős növekedés figyelhető meg mind a forintalapú, mind a devizaalapú hiteleknel. Az előbbi értéke 12,3 százalékkal, míg az utóbbié 12,8 százalékkal emelkedett. Az ágazat devizakitettsége továbbra sem javult, a devizaalapú hitelek 36,8 százalékos részesedése 0,1 százalékponttal meghaladta az egy évvel ezelőtti értéket (11. ábra).

11. ábra: Az élelmiszer-ipari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

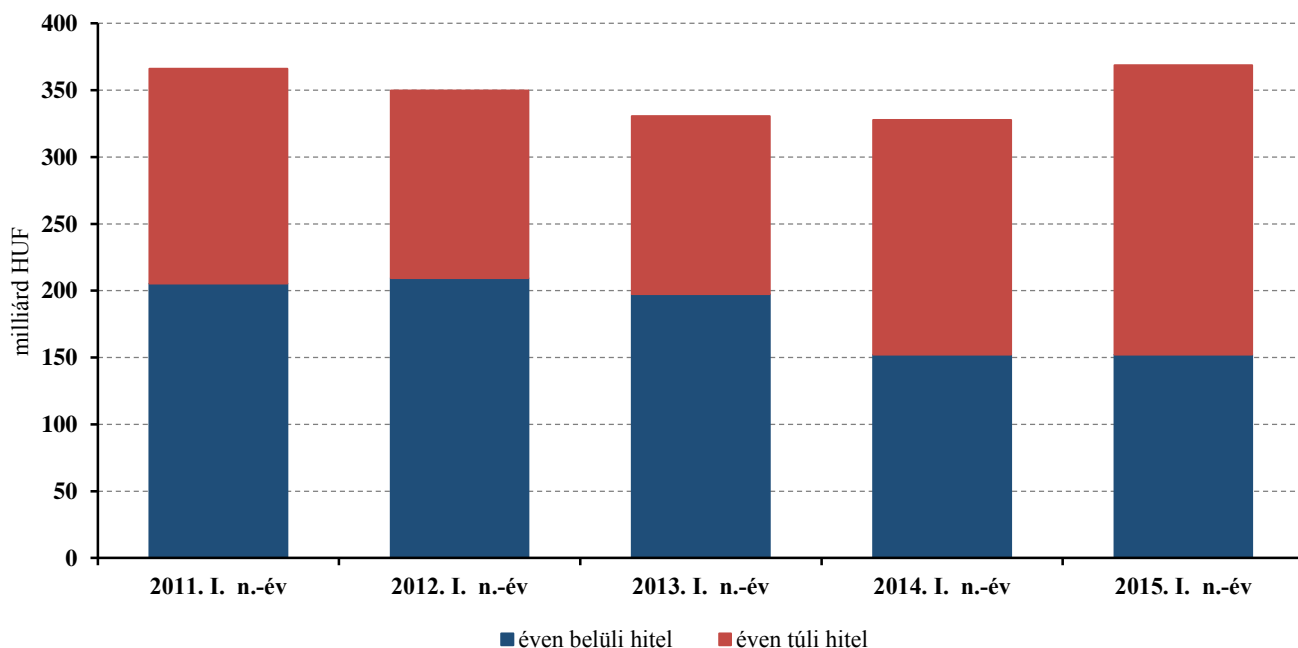

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az aktuális negyedévben az éven belüli hitelek értéke nem változott az előző év azonos időszakához képest. Ezen belül a forintalapú hitelek értéke 12,1 százalékkal nőtt, míg a devizaalapú hiteleké közel 30 százalékkal csökkent egy év alatt, de a volumenek nagysága kiegyenlítette egymást.

Az éven túli hitelek állománya a rövid lejáratú hitelekkel szemben jelentősen, 23,3 százalékkal nőtt az előző év első negyedévéhez képest, így az állomány értéke 216,4 milliárd forint volt az aktuális negyedévben. A növekedést alapvetően a devizaalapú hitelek 37,6 százalékos bővülése eredményezte, miközben a forintalapú hitelek is nőttek 12,4 százalékkal (12. ábra).

12. ábra: Az élelmiszer-ipari társas vállalkozások teljes hitelállománya lejáratú idő szerint

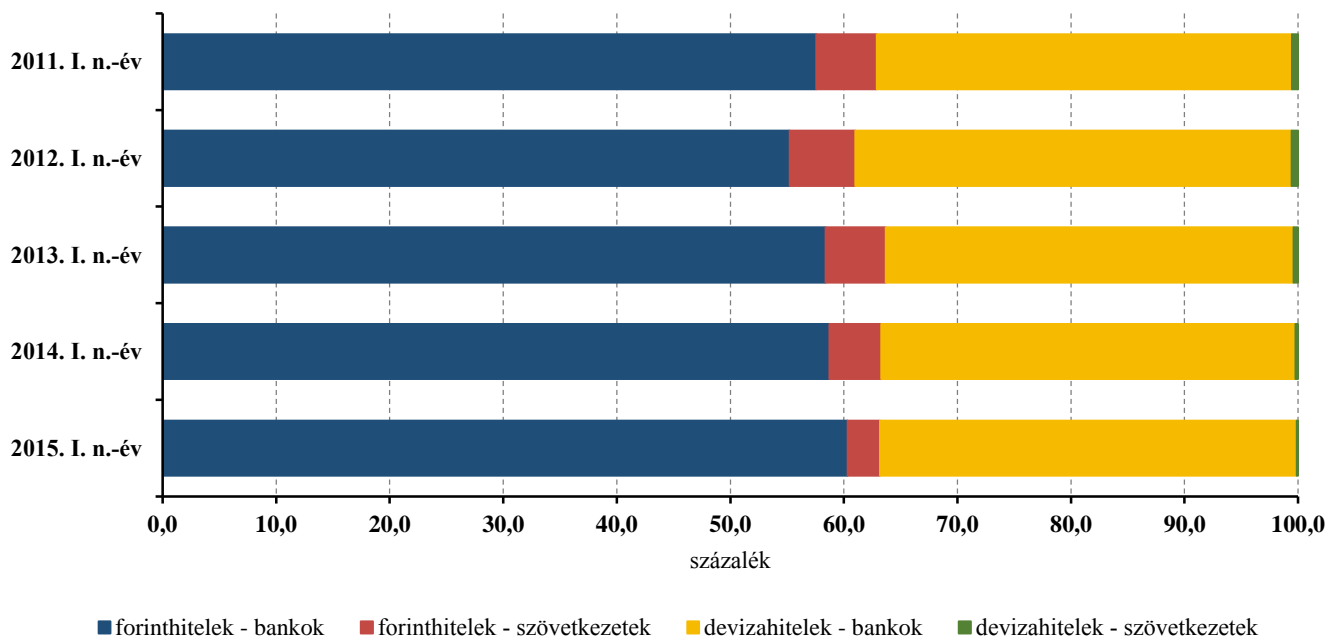

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az élelmiszer-ipari ágazatban a banki hitelek értéke egy év alatt 45,7 milliárd forinttal, 357,7 milliárd forintra nőtt. A banki hiteleken belül mind a forint-, mind a devizaalapú hitelek állománya közel azonos arányban gyarapodott.

A szövetkezeti hitelállomány folytatta csökkenését, az aktuális negyedévi 10,9 milliárd forintos állomány 30,9 százalékkal volt alacsonyabb előző év első negyed- évéhez képest. A csökkenést szinte teljes mértékben a forintalapú hitelek eredményezték (13. ábra).

13. ábra: Az élelmiszer-ipari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

A kedvezményes finanszírozású konstrukciók célja elsősorban az, hogy fejlesztési, kitörési esélyt adjanak az átlag alatti jövedelmezőségű szektornak olyan hitelek segítségével, amelyek alacsony kamata a mezőgazdaság és az élelmiszeripar esetében is biztosítja a beruházások megtérülését, másrészt hosszú távú forgótőkét biztosítson a tőkehiányos ágazatnak. A Földművelésügyi Minisztérium az ágazatok kedvezményes finanszírozását alapvetően az MFB által működtetett kedvezményes hitelkonstrukciókkal, valamint a költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programokkal igyekszik biztosítani, amelyeket a 2013-ban elindított Növekedési Hitelprogram is kiegészít. E kedvezményes eszköztárra támasz-

kodva a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari vállalkozások a következő hitelprogramokban részesülhetnek:

- a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (továbbiakban: MFB Zrt.) által működtetett kedvezményes agrárfinanszírozási programok;
- költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok;
- döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok;
- az MNB által 2013. június 1-jén elindított Növekedési Hitelprogram.

MFB-hitelprogramok

Az MFB Zrt. által működtetett agrárfinanszírozási programok közös eleme a szektorális irányultság, amelynek alapján biztosított, hogy a program forrásait csak a megcélzott hitelfelvevői kör veheti igénybe a fel-tételrendszerben meghatározott célra, továbbá az MFB Zrt. által felszámított kedvezményes kamat a hitelprogramok esetében a bevont devizaforrások és a forint piaci kamatszintjének különbözetén alapszik. A hitelprogramok forinthitelre devizakamatot számítanak fel, és amennyiben az MFB Zrt.-nek ebből vesztesége származik, a központi költségvetés egy árfolyamgarancia-megállapodás alapján a bank számára megtéríti ezeket a veszteségeket.

Az MFB Zrt.⁵ az elmúlt években számos hitelprogramot indított, amelyekből közvetlenül vagy közvetítő-kön keresztül részesültek a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari vállalkozások is. Az egyes programokat az MFB Zrt. a Földművelésügyi Minisztériummal együtt dolgozta ki.

A már lezárult programok folytatásaként 2015-ben három új kedvezményes agrárhitelprogramot indított az MFB Zrt., amelyekhez a Földművelésügyi Minisztérium továbbra is kamattámogatást biztosít:

A 6 milliárd forint keretösszegű (amelyből 4 milliárd forint a nagy- és középvállalatok, 2 milliárd forint kis- és mikrovállalkozások számára elkülönítve) **MFB Élelmiszer-ipari Forgóeszköz Hitelprogram 2020** az élelmiszer-ipari vállalkozások – maximum 6 éves lejáratú – forgóeszköz-finanszírozása által segíti elő az élelmiszeripar versenyképességét. A hitel felhasználható forgóeszközhitel kiváltására is. A vállalkozások által felvett hitel összege 50–500 millió forint között lehet, aminek kamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalék, a hitelintézetek által alkalmazható kamatfelár.

Az **MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020** 8 milliárd forint keretösszegű, 2–7 éves futamidejű forgóeszközhitelt (forgóeszköz beszerzésére) biztosít a zöldség- és gyümölcs-termékpályán működő termelői szervezeteknek és előzetesen elismert zöldség-, gyümölcs-termelői csoportoknak, az egyéb mezőgazdasági

és erdészeti termékpályán működő, minősített elismeréssel rendelkező termelői csoportoknak. A felvett hitel összege 50–250 millió forint lehet, aminek kamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3 százalék/év.

A 15 milliárd forintos keretösszegű **MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020** a mezőgazdasági termelő, a halgazdálkodási tevékenységet vagy a tevékenység szerinti országos érdek-képviselői szerv vagy köztestület ajánlásával és termeltetési szerződéssel rendelkező – a baromfi-, nyúl-, sertés- és szarvasmarha-ágazatban termeltető tevékenységet végző – vállalkozások számára nyújt maximum 6 éves futamidejű hitelt. A hitel összege 1–50 millió forint (termeltetők esetében maximum 500 millió forint) lehet, aminek hitelkamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalék/év (forrás: www.mfb.hu).

A 2015 februárjában elindított forgóeszköz-hitelprogramokhoz kapcsolódóan az FM a jelenleg 50 százalékos, de legfeljebb 4 százalékpontos kamattámogatást várhatóan 60 százalékra emeli, ezzel a hitelek kamatszintje a jelenlegi feltételek mellett 2,2 százalékos szintre süllyed, így versenyképesebbé válik az NHP kínálta 2,5 százalékos hitellel szemben, utóbbinak azonban az MFB Zrt. hiteleivel ellentétben nincs támogatástartalma.

Az eddig is működő hitelprogramok újbóli meghirdetése a keretösszegek megemelésén túl az új uniós állami támogatási szabályokkal való összhang megteremtése érdekében vált szükségessé.

A mezőgazdasági ágazat vállalkozásai által igényelt és jóváhagyott kedvezményes, MFB Zrt. által nyújtott hitelek értéke 2015. március 31-én 48,1 milliárd forintot tett ki. Az előző negyedévhez képest 0,1 százalékkal csökkent az állomány értéke. A kedvezményes hitelek döntő hányadát (98,0 százalékát) a társas vállalkozások használták fel.

Szakágazati bontásban a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások vették igénybe a hitelek 55,5 százalékát, negyede került az állattenyésztési ágazathoz, illetve 2,8 százaléka a kertészeti tevékenységet folytató vállalkozásokhoz (13. táblázat).

⁵ A korábbi években a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari vállalkozások számára elérhető programokról (közvetlenül vagy közvetve az agráriumhoz kapcsolódva) bővebb információ az 1. számú mellékletben található.

13. táblázat: Befogadott és jóváhagyott MFB-hitelek a mezőgazdaságban (2015. III. 31.)

Megnevezés	milliárd HUF									
	Szántóföldi		Kertészet		Állattenyésztés		Egyéb		Összesen	
	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.
Egyéni gazdaságok	0,29	0,23	–	–	0,10	0,04	–	–	0,39	0,27
Társas vállalkozások	29,38	26,00	2,16	1,36	14,90	11,96	8,92	7,84	55,35	47,16
ebből:										
<i>Mikrovállalkozás</i>	12,93	11,60	1,09	0,90	2,66	2,26	3,85	2,97	20,54	17,73
<i>Kisvállalkozás</i>	10,41	9,12	0,78	0,24	5,64	4,32	3,10	3,05	19,93	16,73
<i>Középvállalkozás</i>	6,01	5,25	0,29	0,23	6,59	5,38	1,96	1,82	14,85	12,67
<i>Nagyvállalkozás</i>	0,03	0,03	–	–	–	–	–	–	0,03	0,03
Nem besorolható*	0,50	0,48	0,01	0,01	0,09	0,09	0,09	0,09	0,69	0,67
Összesen	30,18	26,71	2,17	1,37	15,08	12,08	9,01	7,94	56,44	48,10

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások

Az élelmiszer-ipari ágazat vállalkozásai 37,3 milliárd forintos kedvezményes finanszírozású hitelállománnyal rendelkeztek 2015 első negyedévének végén, ami az előző negyedévhez képest nem mutatott változást. A hitelállomány zömét (78,6 százalék) továbbra is a mikro-, kis- és középvállalkozások használták fel fejlesztéseikhez és beruházásaikhoz. A mezőgazdasággal

szemben az élelmiszer-ipari nagyvállalkozások több mint 6 milliárd forint értékű kedvezményes hitellel rendelkeztek, ami a teljes állomány 17,8 százaléka. Az élelmiszer-ipari ágazat részére jóváhagyott kedvezményes kamatozású hitelállomány a mezőgazdasági szektor ugyanilyen hitelállományának több mint háromnegyedét tette ki (14. táblázat).

14. táblázat: Befogadott és jóváhagyott MFB-hitelek az élelmiszeriparban (2015. III. 31.)

Megnevezés	Összesen	
	Befogadott	Jóváhagyott
Egyéni gazdaságok	–	–
Társas vállalkozások	47,54	35,94
ebből:		
<i>Mikrovállalkozás</i>	8,38	5,89
<i>Kisvállalkozás</i>	17,21	11,88
<i>Középvállalkozás</i>	14,59	11,53
<i>Nagyvállalkozás</i>	7,37	6,64
Nem besorolható* ⁶	1,86	1,32
Összesen	49,40	37,26

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások

Az MFB Zrt. hitelprogramjai között a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari vállalkozások kedvezményes forrásból történő finanszírozásában kiemelt érdemel

az Új Magyarország (korábban Sikeres Magyarországért) Agrárfejlesztési Hitelprogram keretében nyújtott 29,4 milliárd forintos hitelállomány (20. táblázat – Kiegészítő táblák).

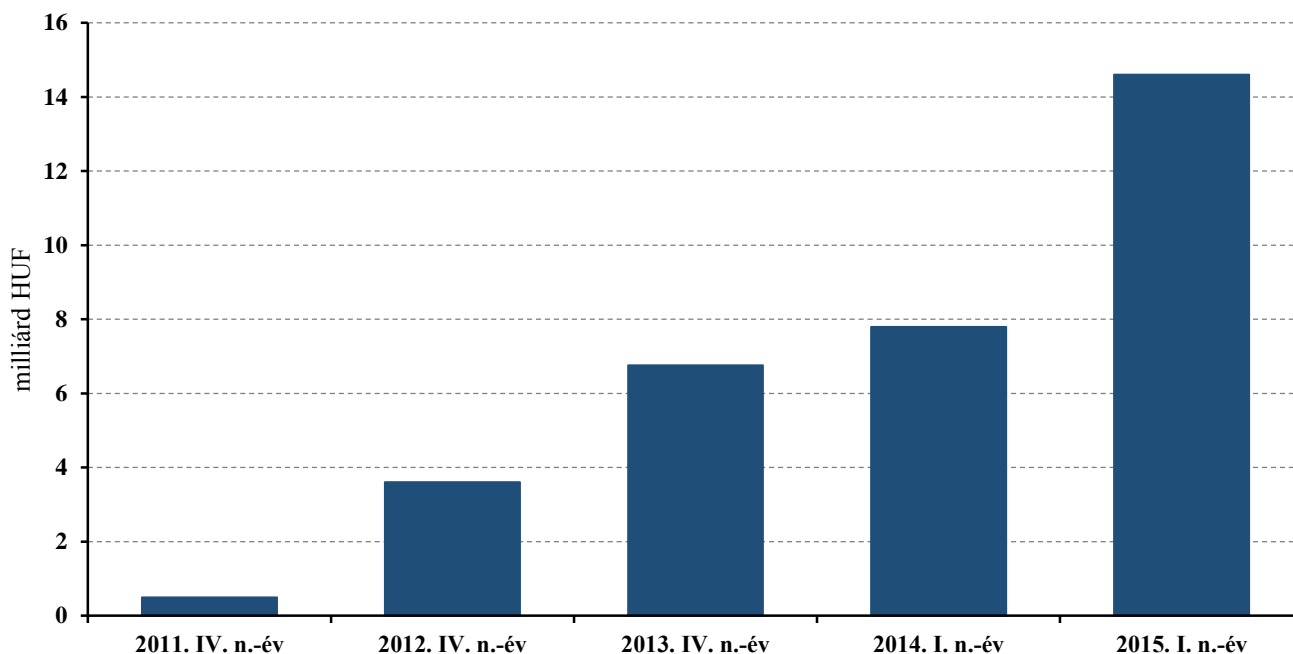
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel

A magyar agrárium rövidtávú finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, ami 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára. Az Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari ágazatban dolgozó társas vállalkozásoknak, szövetkezeteknek és egyéni gazdaságoknak/vállalkozásoknak (őstermelőknek, családi gazdaságoknak) biztosít kedvezményes feltételekkel, állami kamat- és kezességidő-támogatás mellett folyószámlahitelt. A Földművelésügyi Minisztérium a prog-

ram keretében továbbra is évi 4 százalékpont kamattámogatást és 50 százalék garanciadíj-támogatást nyújt. Ezáltal az agrárium szereplői az olcsóbb hitelekkel könnyebben juthatnak forráshoz.

A szektor vállalkozásai 2015 első negyedévének végéig több mint 27 milliárd forint értékben nyújtottak be ASZK-hiteligényt, ez az előző negyedévi értéket 14,2 százalékkal haladta meg. A benyújtott hiteligényből 14,61 milliárd forint értékű hitelkeretre kötöttek szerződést (kumulált értékek) a hitelintézetek, ami 2240 szerződést jelentett (14. ábra), ezzel az ASZK keretében le-szerződött hitelek összege 1,9-szeresére nőtt egy év alatt.

14. ábra: Ténylegesen leszerződött Agrár Széchenyi Folyószámlahitel-állomány kumulált nagyságának alakulása

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügpolitikai Osztályán

A hitelintézetek a mezőgazdasági szektor vállalkozásaihoz helyezték ki a teljes folyószámlahitel-állomány 96,5 százalékát az első negyedévben, azaz 14,1 milliárd forintot. Az előző év azonos időszakához képest 91,6 százalékkal bővült az állomány értéke. A ténylegesen leszerződött összeg jelentős részét (70,3 százalékát) továbbra is az egyéni gazdaságok használták fel. A társas vállalkozások részesedésüket az előző negyedévi 27,0 százalékról 29,7 százalékra növelték.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdaságoknál a folyószámlahitel-állomány 58,5 százalékát a családi gazdaságok, 31,7 százalékát az egyéni vállalkozók, 9,8 százalékát pedig az őstermelők vették igénybe. A társas vállalkozásoknál a mikrovállalkozásokhoz kihelyezett 3,3 milliárd forint értékű hitel 3,5-szerese volt a kisvállalkozásokénak.

A mezőgazdasági szakágazatok között továbbra is meghatározó a szántóföldi növénytermesztés, az ide tartozó vállalkozások az ágazati hitelkeret 62,8 százalékára kötötték szerződést. A negyedév végén a kertészeti ágazatban volt a legalacsonyabb a folyószámlahitelek értéke, összesen 0,7 milliárd forint.

Az élelmiszer-ipari ágazat vállalkozásainak folyószámlahitel-állománya az előző negyedévhez képest 19,3 százalékkal, 0,5 milliárd forintra csökkent. Az élelmiszeripar esetében a ténylegesen leszerződött összeg 77 százaléka az egyéni vállalkozásokhoz került (15. táblázat).

15. táblázat: **Az Agrár Széchenyi Folyószámlahitel keretállományának kumulált nagysága (ténylegesen leszerződött összeg) a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (2015. I. negyedév)**

Ágazat	milliárd HUF							
	Egyéni				Társas			
	Őstermelő	Egyéni vállalkozó	Családi gazdaság	Összesen	Mikrovállalkozás	Kisvállalkozás	Középvállalkozás	Összesen
Mezőgazdaság ebből:	0,97	3,14	5,79	9,90	3,26	0,92	0,02	4,19
Állattenyésztés	0,25	0,69	0,54	1,49	0,68	0,15	–	0,83
Egyéb	0,07	0,64	0,63	1,33	0,69	0,22	0,02	0,93
Kertészet	0,00	0,14	0,03	0,18	0,32	0,17	–	0,50
Szántóföldi növénytermesztés	0,64	1,67	4,60	6,91	1,57	0,37	–	1,94
Élelmiszeripar	0,06	0,19	0,15	0,39	0,08	0,03	0,00	0,12
Összesen	1,02	3,33	5,94	10,30	3,35	0,95	0,02	4,31

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: Növényi szaporítóanyag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Növénytermesztési szolgáltatás; Állattenyésztési szolgáltatás; Betakarítást követő szolgáltatás; Vetési célú magfeldolgozás; Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; Fakitermelés; Vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; Erdészeti szolgáltatás

Az agrárszektor vállalkozásai 2015 első negyedévében összesen 1,9 milliárd forint értékben nyitottak folyószámla-hitelkeretet az ASZK keretében, amelynek 43,9 százaléka rövid lejáratú volt. Az éven belüli lejáratú hitelek aránya ezáltal kismértékben csökkent az év

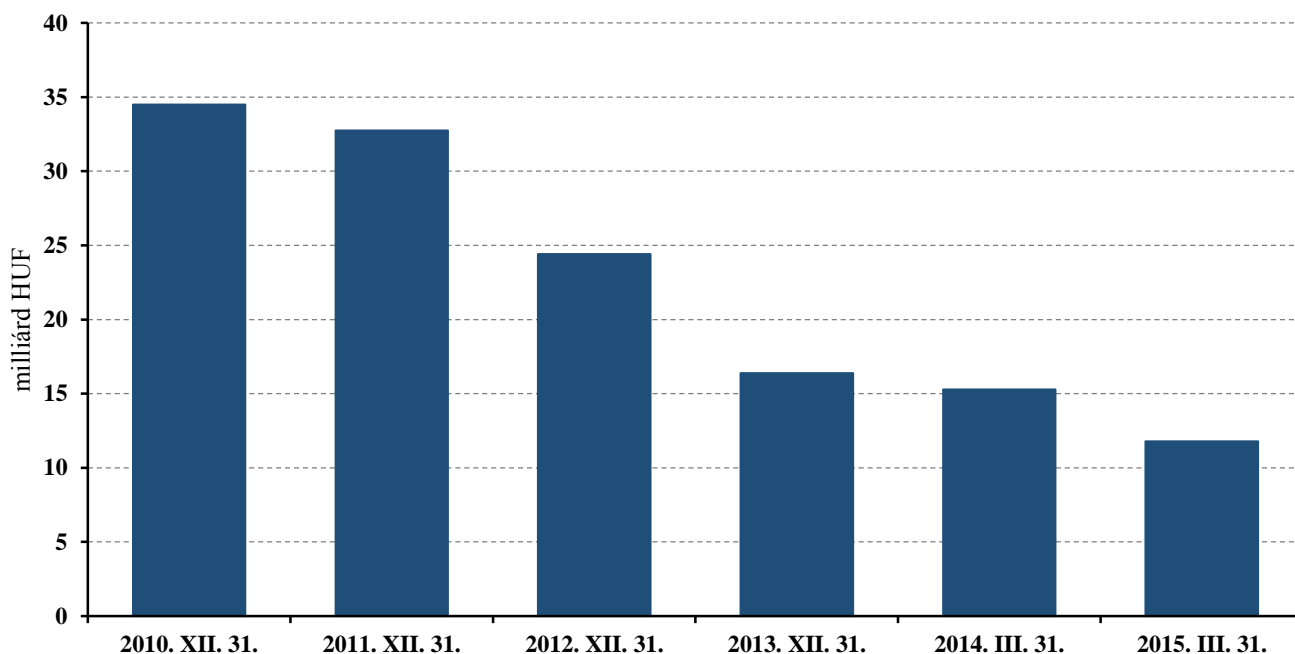
végi állapothoz képest. A hároméves lejáratú hitelek aránya 2015 első negyedévének végén 46,8 százalék volt.

Költségvetési kamat- és kezési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok

A kamattámogatás és állami kezességvállalás melletti (érvényben lévő és kifutó) hitelprogramokról az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (továbbiakban: OSAP) gyűjt adatokat. A döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és

esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok kint lévő állománya 11,8 milliárd forint volt 2015 első negyedévének végén (15. ábra). A legjelentősebb hitelállományok a birtokfejlesztési hiteleknel (25/2004. III. 3.; illetve 17/2007. III. 23. – FVM-rendelet) és a családi gazdálkodók kedvezményes hiteleinél (317/2001. XII. 29. – Kormányrendelet) mutatkoznak. A hitelállományhoz kapcsolódó kezességvállalás 2015 első negyedévében 251 millió forintot tett ki.

15. ábra: **Kifutott kamattámogatott hitelek és kölcsönök állományának alakulása 2011. december 31. és 2015. március 31. között**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: az ábra a régi, kifizető hitelállomány értékeit tartalmazza, nem beleértve a még jelenleg is működő 114/2008. (IX. 5.) FVM-r. alapján beruházási és lízing-kamattámogatást

A költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok közül jelenleg a 114/2008. (IX. 5.) FVM-rendelet alapján kibocsátott beruházási és lízing-kamattámogatás érhető el,

amelynek értéke az első negyedév végén 3,9 milliárd forint volt. A programhoz kapcsolódóan 2015 első negyedévében 148,0 millió forint kamattámogatást (1161 szerződés alapján) fizettek ki.

Növekedési Hitelprogram (NHP)

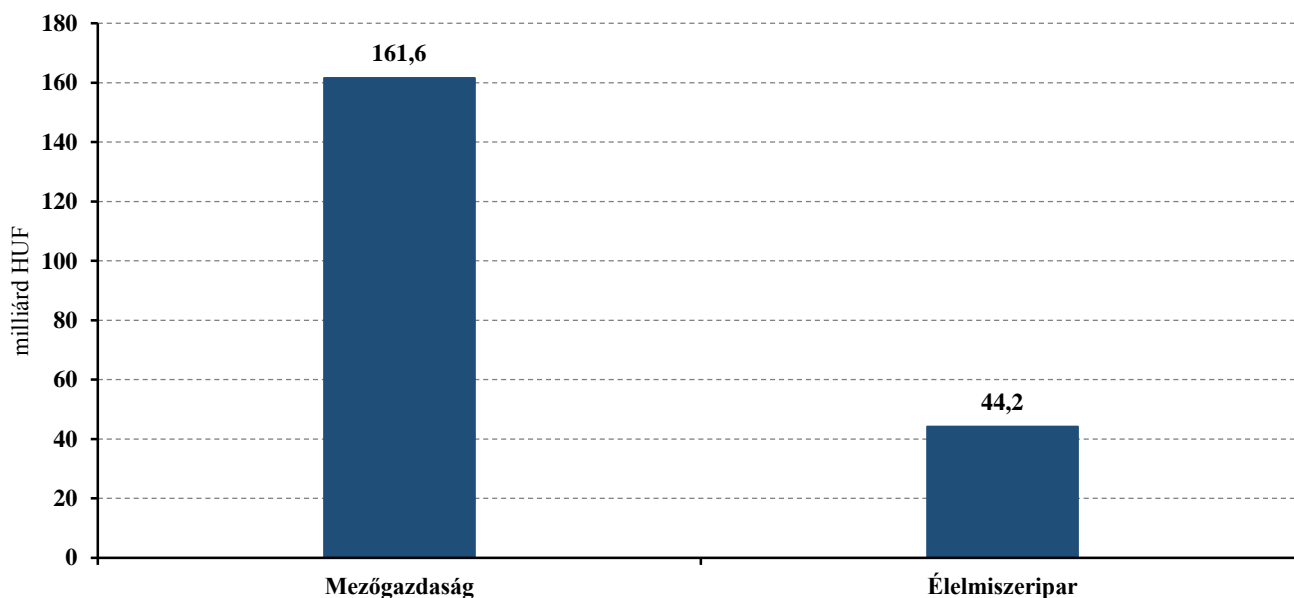
A Magyar Nemzeti Bank 2013. június 1-jén indította el három pillérből álló, 2000 milliárd forintos keretösszegű Növekedési Hitelprogramját. Ebben az időszakban nagy hangsúly volt a hitelkiváltásokon is, ami többek között a korábbi adósságok terheit csökkentve járult hozzá a vállalkozások hitelképességének javulásához. A 2013 őszén indult második szakaszban a hangsúly az új hitelekre helyeződött, és ezen belül is a beruházási hitelekre. Az NHP 2. szakaszának az I. pillére új hiteleket, míg a II. pillére hitelkiváltáshoz kapcsolódó forrást biztosít a vállalkozások számára. A meghosszabbított NHP 2. szakasza 2015 végéig nyújt rendkívül kedvező finanszírozási forrást a konstrukciót igénybe vevő vállalkozásoknak, köztük az agrárvállalkozásoknak is.

Az NHP II. ütemében részt vevő hitelintézetek 660,0 milliárd forint összegű szerződésről számoltak be (ebből 512,5 milliárd forintot folyósítottak) az MNB-nek –

2015. április 3-ig –, aminek közel 97 százaléka új hitel volt. A hitelezési folyamatokat jellemző szezonálisnak köszönhetően az NHP igénybevétele is visszafogottabb az év első hónapjaiban. A program előző negyedéhez képest mérsékeltebb kihasználtsága részben annak tulajdonítható, hogy a szerződéskötések az NHP második szakaszának egy évvel történő meghosszabbítása mellett is az előző év utolsó negyedére összpontosultak. A program felfutása a tavaszi hónapokban várható (forrás: www.mnb.hu).

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásai az NHP keretein belül összesen 205,8 milliárd forintos hitelállománnyal rendelkeztek, ami a nemzetgazdaságba kihelyezett összeg 31,2 százaléka volt (16. ábra).

16. ábra: Az NHP második szakasza keretében nyújtott hitelek nagysága a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdasági ágazat vállalkozásainak 2015. március 31-ig 161,6 milliárd forint értékben nyújtottak forrást a hitelintézetek⁶, ami az előző negyedévi értéket 7,2 százalékkal haladta meg. Az első szakasszal ellentétben a kihelyezett hitelek 97,5 százaléka új hitel volt⁷. Az új hiteleken belül az új beruházási hitelek (és új lízingügyletek) részesedése 56 százalék, az új forgóeszközhitelké 19 százalék, míg az európai uniós hiteleké 25 százalék. A hitelek kihelyezésében a nagybankok domináltak, részesedésük megközelítette a 75 százalékot. A takarékszövetkezetek csupán a hitelek 6,0 százalékát tudhatták magukénak.

Az élelmiszer-ipari vállalkozások a mezőgazdasági ágazattal szemben csak 44,2 milliárd forint összegben kötöttek szerződést a II. szakaszban, ami 44,9 százalékkal haladta meg az előző negyedévi állomány értékét. Az ágazatban a kihelyezett hitelek több mint 95,0 százaléka új hitel volt, amelyen belül az új beruházási hitelek (és új lízingügyletek) részesedése 46 százalék, az új forgóeszközhitelké 49 százalék, míg az uniós hiteleké 5 százalék volt (16. táblázat). Az élelmiszeriparban is a nagybankok részesedése volt a legmagasabb, 72,4 százalékkal. A takarékszövetkezetek részesedése a 3 százalékot sem érte el.

16. táblázat: Az NHP második szakasza keretében nyújtott hitelek hitelcélok szerinti eloszlása (2015. március 31.)

Megnevezés	I. pillér			II. szakasz			
	Új beruházási hitel	Új forgóeszközhitel	Európai uniós hitel	Összesen	Beruházási hitel	Forgóeszközhitel	Összesen
Szerződéses összeg (milliárd HUF)	404,1	164,4	68,2	636,7	16,7	6,5	23,2
<i>ebből:</i>							
Mezőgazdaság	88,1	29,5	39,9	157,5	3,2	0,8	4,0
Élelmiszeripar	19,3	20,5	2,2	42,0	1,0	1,1	2,1
Átlagos hitelösszeg (millió HUF)	223	58,3	35,0	–	43,9	76,8	–
<i>ezen belül:</i>							
Mezőgazdaság	32,6	87,9	53,2	–	54,5	62,6	–
Élelmiszeripar	35,7	137,7	59,2	–	60,8	155,1	–

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: európai uniós hitel – uniós támogatások előfinanszírozására folyósított hitel.

Az NHP I. szakaszában kiemelkedő érdeklődés mutatkozott az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. (Garantiqa) kezessége iránt. A hitelprogram nagy eredménye volt, hogy sikerült megtörni a beruházási hitelek évek óta alacsony szinten való stagnálását.

Az NHP keretében 2015 első negyedévében az AVHGA és a Garantiqa által kezességvállalásban része-

sített hitelállomány értéke tovább bővült. Az előző negyedévi állomány értéke 4,4 százalékkal, 26,3 milliárd forintra nőtt az aktuális negyedév végére. Ebből a mezőgazdasági szektor vállalkozásait az aktuális negyedév végén összesen 18,4 milliárd forinthez segítette hozzá a két garanciaszervezet, ami 2,6 százalékos növekedést jelentett. Az élelmiszeriparban a két szervezet által együttesen garantált hitel 8,8 százalékkal, 7,9 milliárd forintra emelkedett (17. táblázat).

⁶ Az MNB honlapján minden hónap elején megjelenő havi közlemény, az ágazati besorolás az östermelőket nem tartalmazza, akik 14,5 milliárd forint értékben vettek fel hitelt az NHP második szakasza keretében.

⁷ Az NHP II. szakaszában a hitelkiváltás a keretösszeg maximum 10 százaléka lehet.

17. táblázat: Az NHP garantált hitelállománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

milliárd HUF									
Időszak	Mezőgazdaság					Élelmiszeripar			
	I. pillér összesen	ebből:		II. pillér összesen	I. pillér összesen	ebből:		II. pillér összesen	
		Új hitelek	Kiváltott hi- telek			Új hitelek	Kiváltott hitelek		
2013.	III.	4,8	2,8	2,0	0,1	1,9	1,0	0,9	0,4
	IV.	7,4	4,5	3,0	1,0	3,3	1,5	1,9	0,6
2014.	I.	8,5	5,5	3,0	1,0	4,1	2,3	1,8	0,6
	II.	11,9	8,8	3,2	0,9	4,2	2,4	1,8	0,6
	III.	15,9	13,0	2,9	1,5	5,1	3,7	1,4	0,6
	IV.	16,4	13,8	2,7	1,5	6,4	5,0	1,4	0,9
2015.	I.	17,0	14,3	2,6	1,4	6,9	5,6	1,3	1,0

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: Az AVHGA és a Garantiqa által biztosított adatállomány kumulált adatokat tartalmaz. Az NHP első szakaszában az I. pillér forrásait még új hitelekre és hitelkiváltásra is igénybe lehetett venni. Az adatállomány ennek megfelelően lett strukturálva.

Fontos változás volt, hogy 2014. júliustól az újonnan alapított vállalkozások is igényelhetek hitelt a programból, illetve a forrás vevőkövetelések faktoringon keresztüli finanszírozására is felhasználható. Az utóbbi módosítás jelentősége abban rejlik, hogy azon vállalkozások is forráshoz juthatnak, amelyek megfelelő biztosítékok híján nem jutottak forgóeszközhitelhez, de jó kockázati besorolású ügyfélnek minősülnek.

A bankok túlzott kockázatkerülése és a szigorú hitel-feltételek miatt számos vállalkozás nem jutott sem az

NHP-n kívüli, sem azon belüli hitelekhez, ezért az MNB 2015. március 16-tól meghirdette az NHP+-t, ami az eredeti NHP-ből kiszorult, magasabb kockázatú kis- és közepes vállalkozások számára nyújt hitelfelvételi lehetőséget. Az MNB Monetáris Tanácsa 500 milliárd forintot különített el a programra. Az új konstrukcióban egy kkv maximum 500 millió forintot kaphat, aminek legalább 70 százaléka beruházási hitel kell legyen.

18. táblázat: Az NHP és az NHP+ összehasonlítása

	NHP	NHP+
Refinanszírozási kamatláb	0%	0%
Bank által felszámítható kamatmarzs	max. 2,5%	max. 2,5%
Kkv-hitelkockázat MNB általi átvál- lálásának mértéke	-	ügyletenként 50%, de évente összesen a hi- telintézet NHP+-portfóliójának max. 2,5%- a, 5 évig
A hitelezett kkv-k preferált megosz- lása	alacsony hitelkockázat	közepes hitelkockázatúak
Rendelkezésre állási időkeret	2013. október–2015. december	2015. március–2015. december
Keretösszeg	1000 milliárd forint (amelyből kb. 500 milliárd forint már lehívásra került), min. 90% új hitel	500 milliárd forint, csak új hitel
Hitelintézetek közötti allokáció módja	érkezési sorrend	várhatóan: az NHP második szakaszának igénybevételével arányosan
Lehetséges futamidő	max. 10 év, forgóeszközhitelnek esetén max. 3 év	

Forrás: www.mnb.hu

Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Az állami kezességvállalásnak továbbra is kulcs szerepe van a mezőgazdasági hitelezésben. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások finanszírozási forrásokhoz történő hozzáférést két, az állam által 85 százalékban viszontgarantált garanciaszervezet, az AVHGA és a Garantiqa is segíti. Mindkét szervezet feladata készfizető kezesség nyújtása mikro-, kis- és középvállalkozásoknak (további információ a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyama 1. számában).

Az agrárszektorban – mezőgazdaság és élelmiszeripar együttesen – a garantált hitelállomány újra bővült, az előző év azonos időszakához képest 8,4 százalékkal, 102,2 milliárd forintra nőtt az állomány értéke. Ezáltal egy tartós, három éve tartó növekedési tendencia figyelhető meg az agrárszektorban. A növekedésen belül a mezőgazdaság 12,0 százalékos, míg az élelmiszeripar 2,2 százalékos emelkedést mutatott az előző év azonos

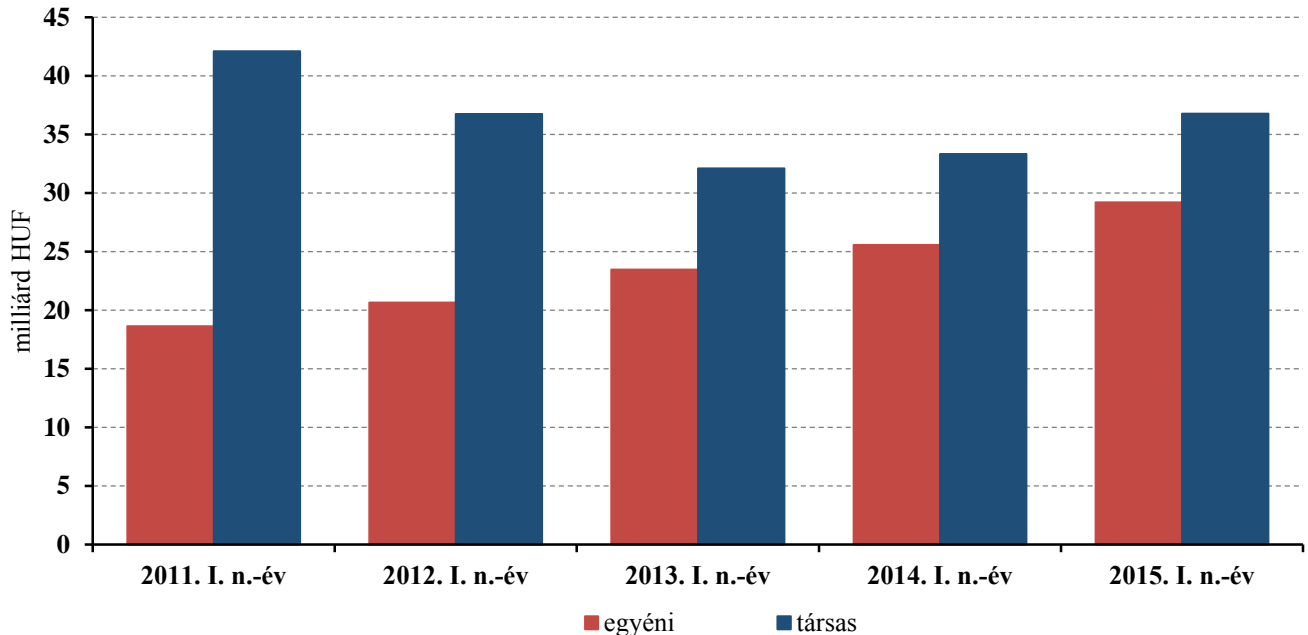
időszakához képest.

A mezőgazdasági szektorban az előző év végi csökkenéssel ellentétben újra nőtt a garantált hitelállomány értéke. Az aktuális negyedév végén az állomány értéke 66,0 milliárd forint volt, ami az előző negyedév értékét 2,6 százalékkal haladta meg.

Az egyéni és társas vállalkozások garantált hitelállománya közel azonos növekedést mutatott az előző negyedévhez képest. Az elmúlt egy év alapján a növekedés jelentősebb volt. Az egyéni gazdaságok garantált hitelállománya 14,2 százalékkal, 29,2 milliárd forintra, míg a társas vállalkozásoké 10,4 százalékkal, 36,8 milliárd forintra nőtt az előző év azonos időszakához képest (17. ábra).

A mezőgazdasági szektorban a garantált hitelállományon belül továbbra is a forintban kihelyezett hitelek dominálnak. A forintalapú garantált hitelek a teljes hitelállomány 98,8 százalékát jelentették.

17. ábra: Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,8–67,8 százalék volt 2015 első negyedévének végén.

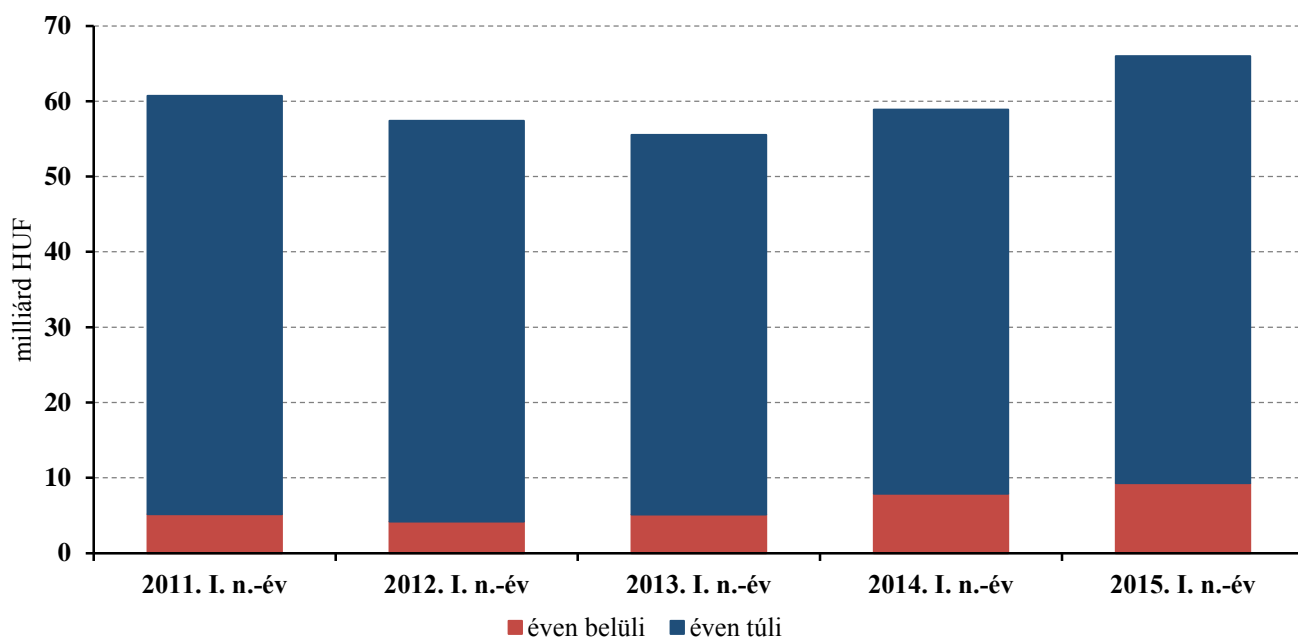
Az éven belüli garantált hitelek részesedése az aktuális negyedévben is tovább nőtt a teljes garantált hitelállományon belül. Értékük 9,3 milliárd forintra növekedett, ami az előző év azonos időszakának értékét 17,4 százalékkal haladta meg.

Az előző negyedévi kismértékű visszaesést követően az éven túli garantált hitelek értéke újra emelkedett 2015 első negyedévében. Az állomány értéke 56,7 milliárd forintot tett ki, ami 11,2 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakára jellemző értéket (18.

ábra).

Mind az egyéni, mind a társas vállalkozásoknál továbbra is jelentős az éven túli garantált hitelek részesedése. Mindkét esetben 10-11 százalékkal nőtt az állomány értéke az előző év azonos időszakához képest. Az éven belüli hiteleknél a növekedés differenciáltabb volt. Az egyéni vállalkozások esetében egy év alatt 37,0 százalékkal, a társas vállalkozásoknál pedig 8,2 százalékkal bővült a garantált hitelek állománya.

18. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban a hitel lejáratú ideje szerint**

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

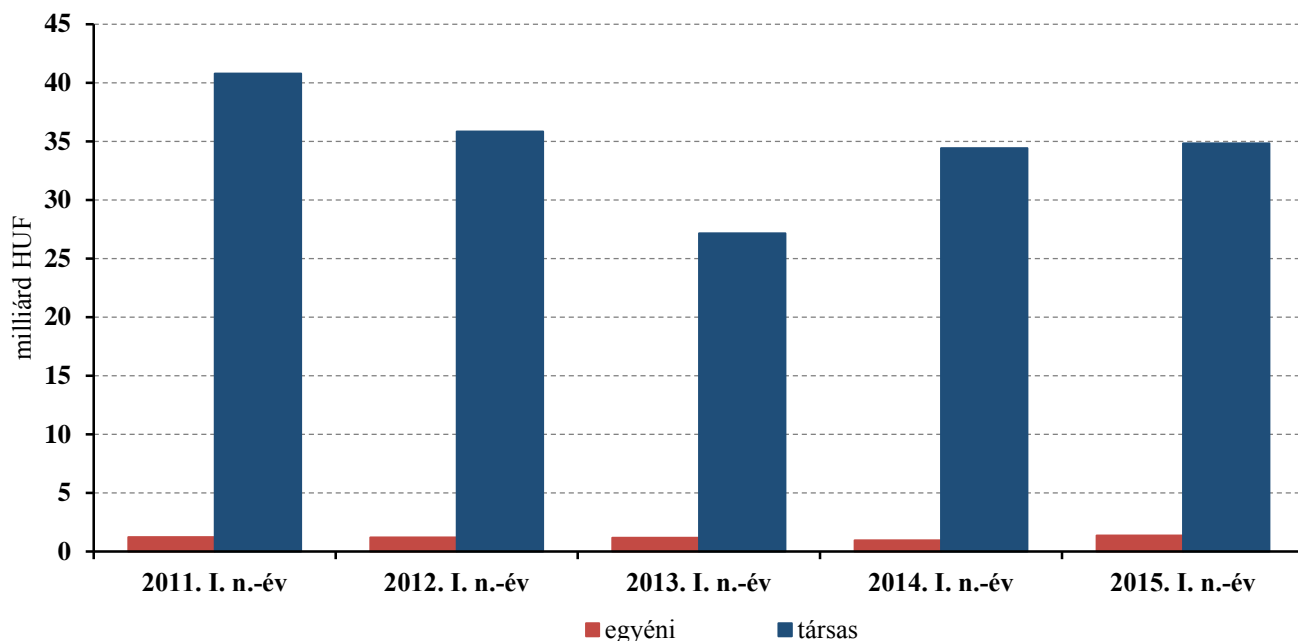
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,8–67,8 százalék volt 2015 első negyedévének végén.

A mezőgazdasági ágazattal szemben az élelmiszeripari vállalkozásokhoz kihelyezett garantált hitelállomány az előző negyedévi értékhez képest csupán 0,8 százalékkal bővült. Ezáltal az állomány értéke 36,2 milliárd forint volt az aktuális negyedév végén. A növeke-

déshez az egyéni és társas gazdaságok is 0,1-0,1 milliárd forinttal járultak hozzá (19. ábra).

Az árfolyam-ingadozások kedvezőtlen hatása a negyedik negyedévben sem volt jelentős, mivel a garantált hitelállományon belül a forintalapú hitelek aránya továbbra is meghaladta a 93 százalékot.

19. ábra: Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

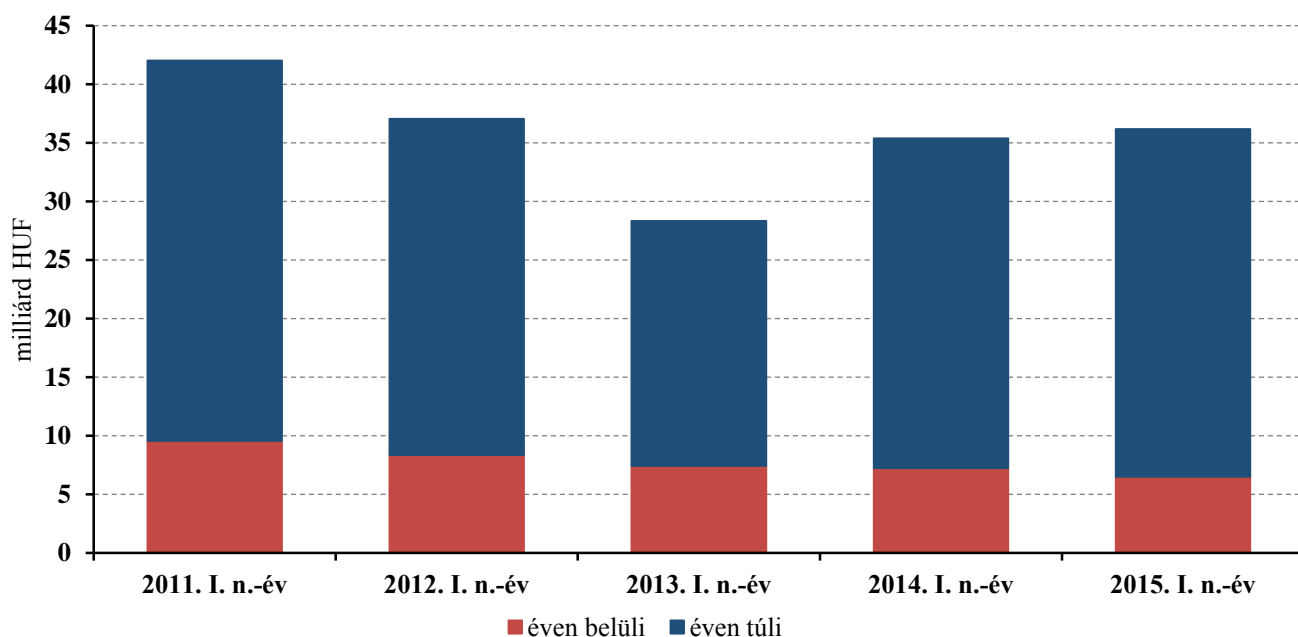
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,8–67,8 százalék volt 2015 első negyedévének végén.

A mezőgazdasági ágazattal szemben az élelmiszeripari vállalkozások által igénybe vett éven belüli hitelek értéke nem változott az előző negyedévhez képest. A stagnálás a részesedésük további mérséklődését is jelentette. Az előző év azonos időszakához képest azonban az éven belüli garantált hitelek állományának értéke

10,0 százalékkal csökkent.

Az éven túli kintlévőségek esetében egy minimális, 1,1 százalékos növekedés figyelhető meg az előző negyedévhez képest, így az állomány értéke az aktuális negyedévben 29,7 milliárd forintra bővült (20. ábra).

20. ábra: Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban a hitel lejáratási ideje szerint

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,8–67,8 százalék volt 2015 első negyedévének végén.

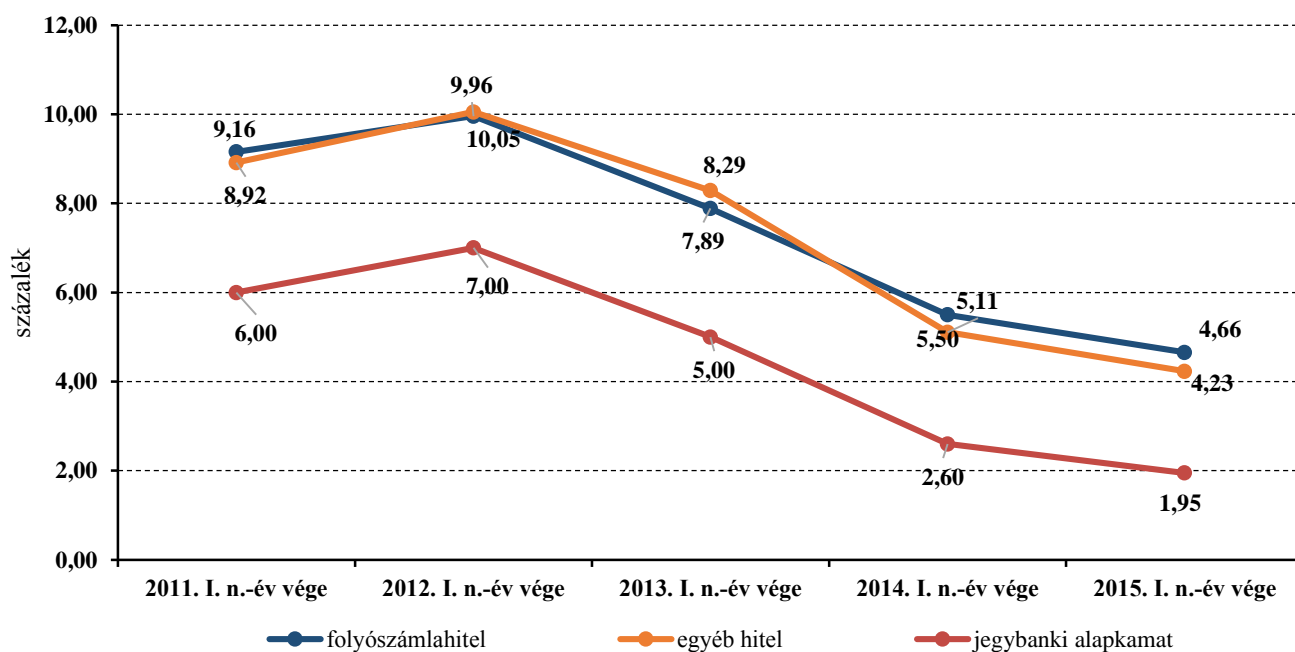
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

A jegybanki alapkamat csökkentése folytatódott 2015-ben is, és az MNB Monetáris Tanácsa 2015 márciusától 1,95 százalékban állapította meg mértékét. Az alapkamat csökkentése javíthatja az egyes nemzetgazdasági szektorok, ezen belül is az agrárszektor vállalkozásainak beruházási kedvét is.

A folyószámlahitelek átlagos éves kamatlába, össz-

hangban a jegybanki alapkamat alakulásával, fokozatosan csökkent az elmúlt két évben. A forintalapú folyószámlahitelek átlagos éves kamatlába 2015 első negyedévének végére 4,66 százalékra csökkent. Az egyéb hitelek kamata szintén mérséklődött, az első negyedév végi 4,23 százalékos érték 0,88 százalékponttal volt alacsonyabb az előző év azonos időszakára jellemző értéknél (21. ábra).

21. ábra: A jegybanki alapkamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása (év végén érvényben lévő értékek)

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

EU-referenciakamatláb

Az Európai Bizottság (EB) az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referenciakamatlábát veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak helyettesítésére használ. A referenciakamatláb megállapításának módját az EB 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referenciakamatlábát tagországonként, évente állapítják meg vagy vizsgálják felül és havonta teszik közzé. A magyarországi ráta korábban

hosszabb időn keresztül nem, vagy alig változott, a 2013-ban elkezdődött csökkenés folytatódott 2014-ben. Az aktuális negyedév végén a ráta értéke 2,21 százalék, ami 1,24 százalékponttal volt alacsonyabb az előző év eleji értéknél (19. táblázat). A táblázatból jól kiolvasható, hogy a piaci forintkamatok és az eurókamatok közötti különbségre épülő kedvezményes MFB-hitelprogramok miatt veszítették el kedvezményes jellegüket.

19. táblázat: A referencia-kamatláb változása Magyarországon

Érvényesség kezdete	EU-alapráta (%)
2013. I. 1.	6,65
2013. IV. 1.	5,57
2013. VII. 1.	4,62
2013. XI. 1.	3,83
2014. I. 1.	3,45
2014. IV. 1.	2,92
2014. V. 1.	2,92
2014. IX. 1.	2,92
2014. X. 1.	2,38
2015. I. 1.	2,21
2015. IV. 1.	2,21

Forrás: a Támogatásokat Vizsgáló Iroda adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az EB a referencia-kamatláb megállapítása során az 1 éves IBOR⁸ kamatlábat tekinti kiindulási alapnak.

Hiányos esetekben az EB saját jogkörében megállapítja a referencia-kamatlábat, amelyet kamatfelárákkal módosít (21. táblázat – Kiegészítő táblák).

⁸ IBOR (Interbank offered rate) = pénzügyi bankközi kínálati kamat

Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

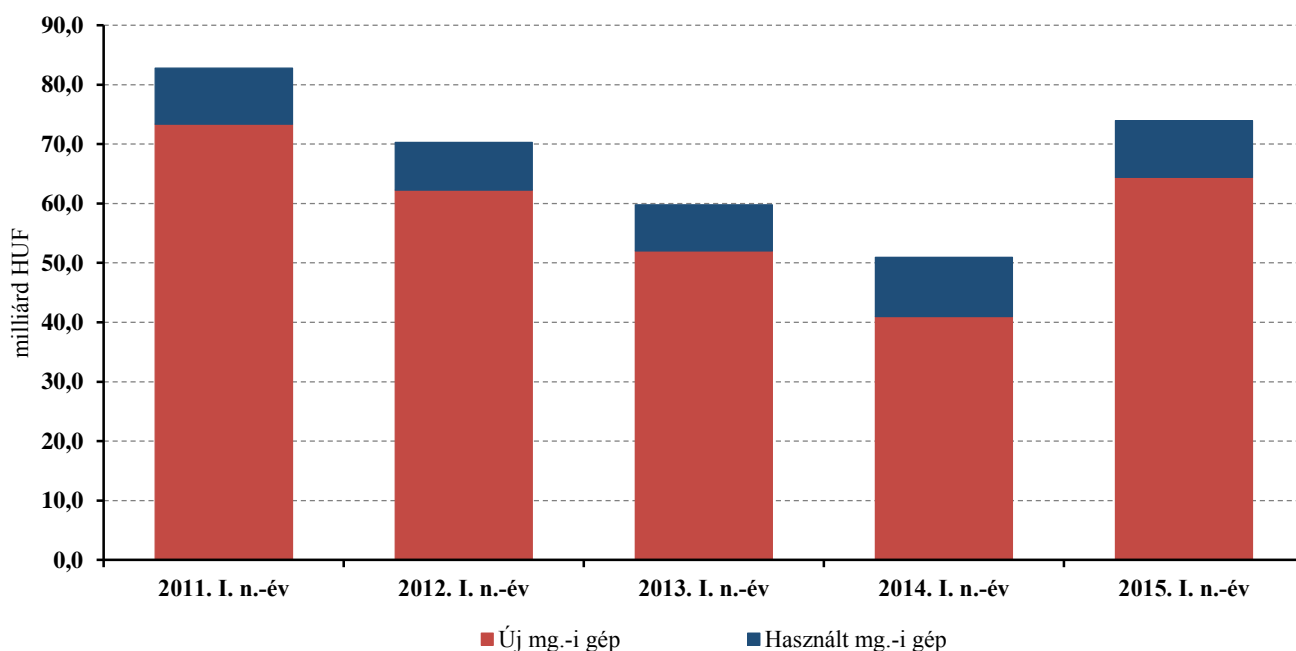
A mezőgazdasági üzemek legfőbb célja a hatékonyság növelése, amit intenzív termelési technológiákkal és pontos, megbízható gépparkkal tud elérni. A szükséges gépberuházásaikat segíti a lízing is.

Az új és használt mezőgazdasági gépek lízingcégek által finanszírozott állománya – tőkekintlevősége – az előző év azonos időszakához képest 45,1 százalékkal, 73,9 milliárd forintra bővült. A vizsgált időszak elején elindult csökkenő tendencia tehát megállt és az új mezőgazdasági gépek lízingjének bővülése eredményezte a növekedést. A növekedésben kiemelkedő szerepet töltött be az MNB Növekedési Hitelprogramja.

A pozitív fordulatnak megfelelően tovább nőtt az új mezőgazdasági gépek lízingállományának részesedése, arányuk a negyedév végén 87,1 százalék volt a teljes állományon belül, ami 6,7 százalékponttal haladja meg az egy évvel ezelőtti értéket (22. ábra).

A leggyakoribb finanszírozási formák a lízingpiacon a hitel, a pénzügyi lízing és az operatív lízing. Az aktuális negyedévben a hitel értéke 9,2 milliárd forint, a pénzügyi és operatív lízing együttes értéke pedig 35,0 milliárd forint volt.

22. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlevőségeinek⁹ alakulása

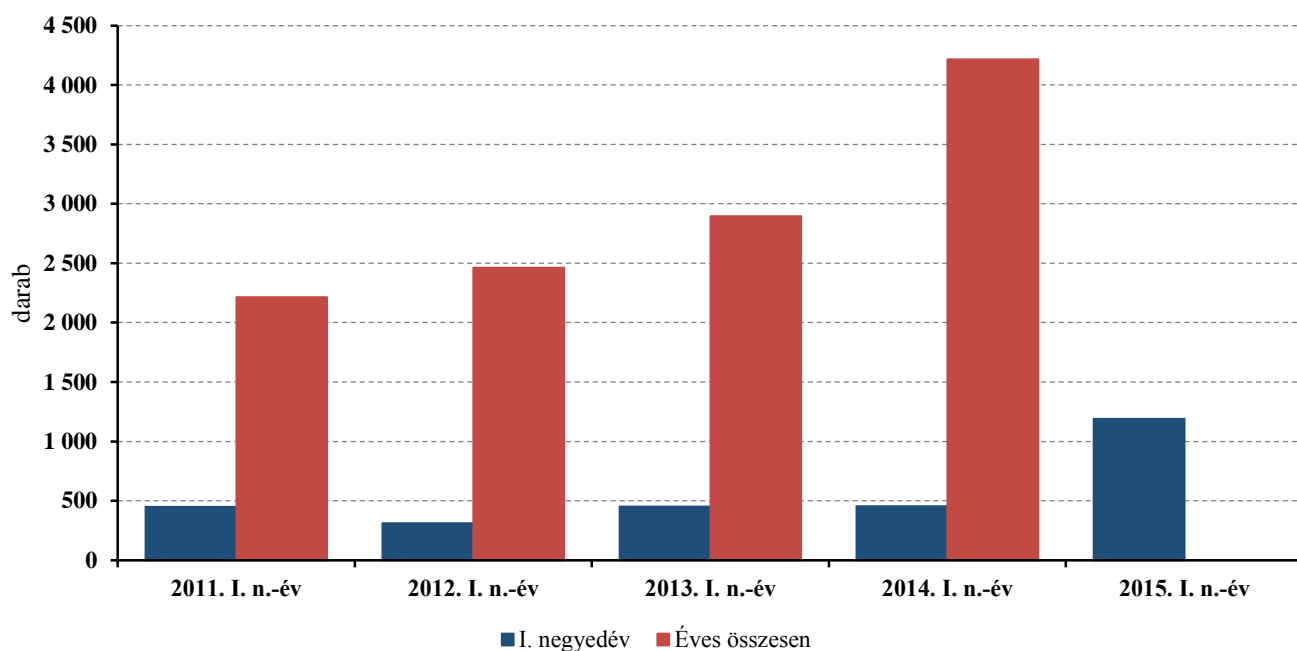
Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A lízingcégek mezőgazdasági szerződészettségének dinamikus bővülése az aktuális negyedévben is folytatódott. A negyedév végéig 1191 szerződést kötöttek új

és használt mezőgazdasági gépekre, ami több mint 2,5-szerese az előző év azonos időszaki értéknek (23. ábra).

⁹ Fordulónap után esedékessé váló, már folyósított, de még nem lejárt, ügyféllel szembeni tőkekövetelések összege.

23. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági szerződészettségének éves alakulása

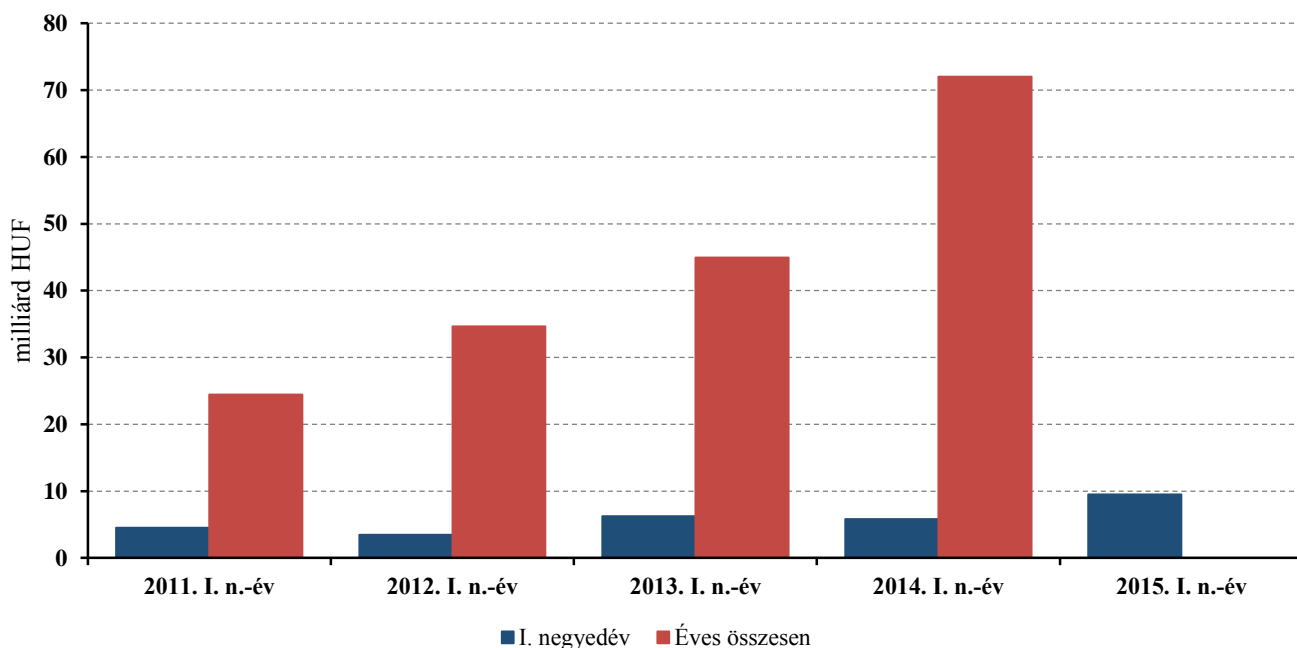

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A lízingcégek által finanszírozott összeg¹⁰ 9,5 milliárd forint volt 2015 első negyedévében, ez 62,6 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakának értékét. A kedvező változásban az új mezőgazdasági gépek lízingje volt a döntő, állományuk értéke 2,5 milliárd forintra nőtt, míg a használt mezőgazdasági gépek lízingje 1,2 milliárd forinttal emelkedett (24. ábra).

Az NHP keretében 2015 első negyedévében a beruházások finanszírozására kihelyezett 25,7 milliárd forint 30,7 százaléka a mezőgazdasági gépek finanszírozását jelentette. A kihelyezett 7,9 milliárd forint több mint négyszerese volt az egy évvel ezelőtti értéknek.

24. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági kihelyezéseinek éves alakulása

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

¹⁰ A vonatkozó időszakban a finanszírozó és az ügyfél közötti szerződésben kikötött, folyósított, az ügyfél által elismert tőkerész forintban kifejezett értéke.

Ágazati csődráták

Az ágazati csődráták egy adott ágazatban csődeljárás alatt lévő és az egy évvel korábban működő társas vállalkozások százalékos arányát mutatja. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.

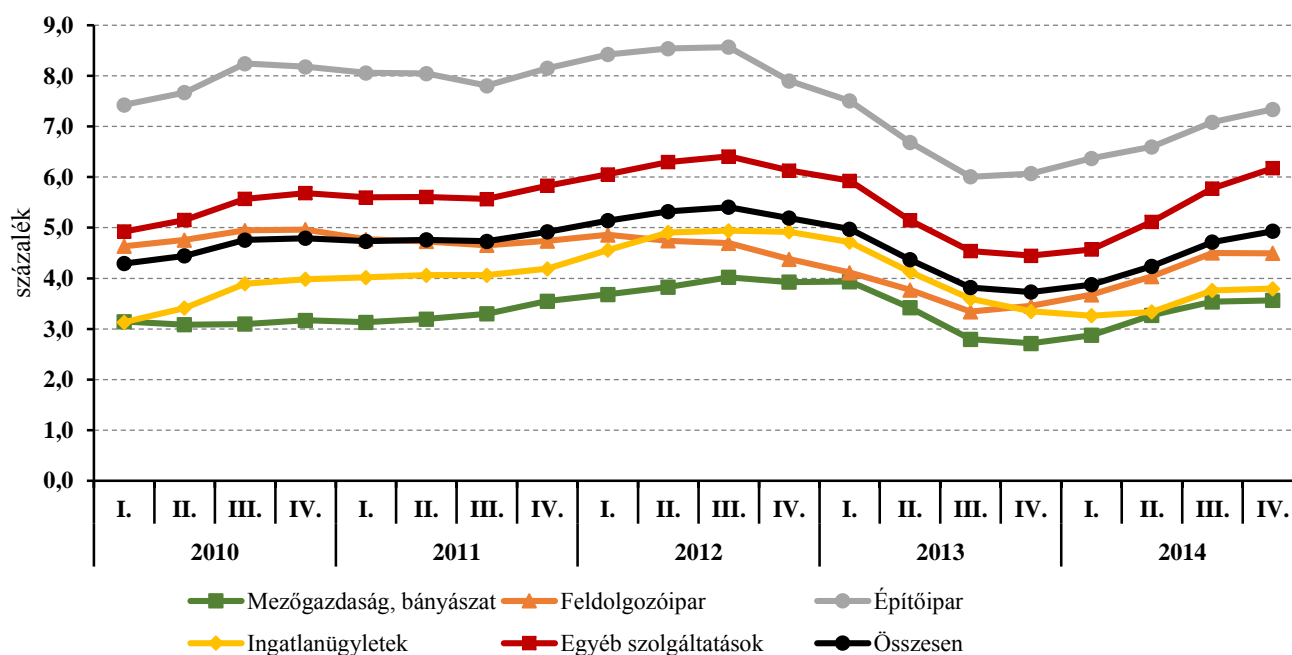
Az ágazati csődráta a teljes nemzetgazdaság szempontjából 2014-ben folyamatosan emelkedett, az utolsó negyedévre 4,9 százalékra nőtt az értéke. A vizsgált öt ágazat közül a legkedvezőbb helyet a mezőgazdaság foglalta el, annak ellenére, hogy az elmúlt egy évben az ágazatban is folyamatosan nőtt a csődráta értéke (25. ábra). A kedvező érték cáfolja a kereskedelmi bankok

finanszírozási hajlandóságát is, mivel a bankok az ágazat alacsony jövedelmezőségét és tőkeszegénységét tekintik elsődlegesen. A mezőgazdaságban jellemző átlag alatti érték nem indokolja ezt az óvatosságot.

A mezőgazdasági szektorra (bányászattal együtt) jellemző csődráta a 2014. első negyedévi 2,9 százalékos értékről az év végére 3,6 százalékra nőtt. Az összes ágazatot figyelembe véve még így is a legkedvezőbb értékkel rendelkezett, illetve az átlagos értéknél 1,3 százalékponttal volt kedvezőbb a mutató értéke.

A mezőgazdaság tehát legkisebb mutatójával továbbra is a legmegbízhatóbb adósok közé tartozik.

25. ábra: Ágazati csődráták

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2015. május

Kiegészítő táblák

20. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (állományok értéke 2015. III. 31.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
	Befogadott kérelmek	Jóváhagyott kérelmek	Befogadott kérelmek	Jóváhagyott kérelmek
Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram	10,04	9,83	0,06	0,04
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	3,62	3,02	1,04	0,75
MFB Kisvállalkozói Hitelprogram	0,04	0,02	0,81	0,60
MFB Új Magyarország Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	–	0,84	0,79
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program	0,35	0,25	7,16	6,58
Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	13,60	11,53	1,60	0,79
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	21,02	16,78	0,49	0,27
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram II. ütem	4,26	3,89	–	–
Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	0,11	7,85	5,93
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	3,30	2,68	29,55	21,51
MFB Élelmiszeripari Bankgarancia Program	–	–	15,36	12,24
Összesen	56,44	48,10	64,76	49,50

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

21. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítés kategóriája	Biztosítékokkal való fedezettség		
	Magas	Általános	Alacsony
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	22	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1000

Forrás: az Európai Unió Hivatalos Lapja alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

1. számú melléklet

Az MFB Zrt. által és az FM támogatásával korábban kiírt programok rövid bemutatása:

- **Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram**, ami kedvezményes kamatozású forgóeszköz hitelt biztosított az elemi és katasztrófakárt szenvedett, mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával foglalkozó vállalkozások számára.
- **MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram**, ami az élelmiszer-ipari ágazat versenyképességének javítása érdekében kedvezményes forgóeszköz-finanszírozást nyújtott.
- **Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram**, ami éven túli beruházási hitelt biztosított a mezőgazdasági vállalkozások számára, illetve a Darányi Ignác Terv pályázataihoz is kiegészítő forrást nyújtott.
- **MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram**, ami elsősorban állattenyésztéssel foglalkozó mezőgazdasági vállalkozások versenyképességét segítette.
- **MFB Fagykár 2011 Forgóeszköz Hitelprogram**, ami a 2011-ben fagykárt szenvedett mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával foglalkozó vállalkozások részére forgóeszközhitelt biztosított.
- **MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram**, ami az élelmiszer-ipari vállalkozásokat segítette versenyképességük javítása érdekében.
- **Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram**, aminek keretében kedvezményes kamatozású forgóeszközhitelhez juthattak a mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalkozások.
- **Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram**, ami kedvezményes kamatozású forgóeszközhitelt nyújtott a zöldség-gyümölcs termelő szervezetek részére.
- **MFB Kisvállalkozói Hitel**, ami a mikro- és kisvállalkozások részére beruházási és fejlesztési célú hosszú lejáratú, kedvezményes forráslehetőséget biztosított.
- **MFB Vállalkozásfinanszírozási Program**, ami a magyar gazdaság versenyképességének fejlődését szolgáló, infrastruktúra- és technológiafejlesztést előidéző fejlesztéseket segítette (forrás: www.mfb.hu).

